

TOIMINTA- SUUNNITELMA

2025 Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto LYKKY

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYS	1
LYKKY 2025 –TOIMINTASUUNNITELMAN TIIVISTELMÄ	2
1. PERUSTEHTÄVÄ JA TARKOITUS	7
Toiminnan pääasiallinen kohderyhmä.....	8
Ekologisesti kestävä kehityksen edistäminen.....	9
2. VUODEN 2025 TOIMINTA.....	11
Lähtökohdat vuoden 2025 toiminnan suunnittelulle.....	11
Tavoitteet, toimenpiteet, tulosodotukset ja seurantamittarit vuonna 2025.....	12
Toiminnan saavutettavuus ja yhdenvertaisuus.....	21
Nuorten osallistaminen.....	22
Järjestön talous.....	23
Lähimmät yhteistyökumppanit.....	25
3. Hankkeet	26
ULOS UT OUT 2026 -suur tapahtuma.....	26
MAPPA10v.....	27
CreaBirds.....	28
Pölyttäjät viestintuojina.....	28

LYKE 2025 –TOIMINTASUUNNITELMAN TIIVISTELMÄ

Vuonna 2007 perustetun Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry:n (LYKKY) toiminnan päämääränä ja päämääränä ja toiminnan tarkoituksena on kestävän tulevaisuuden rakentaminen ja tämän mahdollistamiseksi lasten ja nuorten vahva luontosuhde. Toiminnan kohderyhmä ovat lapset ja nuoret, joihin vaikutamme kasvattajien, opettajien ja nuorisohjaajien kautta. Olemme innostava ympäristökasvatuksen edelläkävijä, vaikuttaja ja asiantuntija.

LYKKY on nuorisotoimialalla laajasti verkostoitunut toimija ja verkostotyön osaaja, joka koordinoi merkittäviä yli hallinnollisten sektorirajojen ulottuvia kestävyyskasvatuksen toimintoja 3–29-vuotiaille tarjoten erilaisia kestävyysosaamisen oppimismahdollisuuksia non-formaaleja oppimisympäristöjä korostaen.

Tuemme kasvattajia ja opettajia kolmen toimintamallin kautta:

(1) LYKE-verkosto kokoaa Suomen luonto- ja ympäristökoulutoimintaa tarjoavat toimijat verkostoksi ja kehittämään toimintaansa yhdessä. Liitto kehittää verkoston ympäristökasvatusosaamista ja laatua sekä vastaa vaikuttamistyöstä ja luontokoulutoiminnan tunnettavuudesta [luontokoulut.fi](https://www.lykke.fi/luontokoulut)

(2) MAPPA.fi -palvelu on Suomen keskeisin kestävyysosaamisen materiaalipankki, hakupalvelu ja jakamislusta, joka kokoaa eri toimijoiden tuottamat materiaalit, tapahtumat, koulutukset ja muut palvelut yhteen paikkaan kasvattajien ja opettajien löydettäväksi. [MAPPA.fi](https://www.mappa.fi)

(3) ULOS-UT-OUT kokoaa koulutusten tarjoajat, tutkijat ja järjestöt tuottamaan yhdessä luonto-, ympäristö-, kestävyys- ja ulkona oppimisen suur tapahtuman [ulosutout.fi](https://www.ulosutout.fi)

Näiden päätoimintamallien rinnalla vahvana toimintamuotona on valtakunnallinen vaikuttamistyö. Kestävyysosaamista vahvistavien toimintamallien tulee ulottua kattavasti varhaiskasvatukseen, kouluihin ja nuorisotyöhön, mikä mahdollistaa yhteiskunnalta vaadittavan kestävyysmurroksen ja vihreän siirtymän. Yhteistyötä tehdään moninaisissa verkostoissa, kunta- ja aluetasolla sekä valtakunnan politiikkaan vaikuttamalla yksin ja yhteistyössä muiden alan asiantuntijoiden kanssa. Viime vuosina LYKKY on tehnyt paljon hankeyhteistyötä tutkijoiden ja tutkimuslaitosten kanssa mm. kestävyyskasvatukseen ja kansalaishavainnointiin liittyen.

LYKE-verkoston toimipisteitä on kahta lukuun ottamatta kaikissa maakunnissa. MAPPA.fi ja ULOS-UT-OUT palvelee kaikkia opettajia ja kasvattajia ympäri Suomen. LYKKY saa toimintaansa yleisavustusta Opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Vuoden 2025 toiminnan suunnittelu pohjautuu Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liiton kolmivuotisstrategiaan vuosille 2023–2025. Toimintasuunnitelmassa on kuhunkin strategiatavoitteeseen liittyen 1–3 konkreettista tavoitetta tulevalle vuodelle.

Vuonna 2025 isoja teemoja ja tavoitteita vuosisuunnitelmassa ovat kuntavaalivaikuttaminen ja Peruskoulun Tulevaisuushankkeeseen vaikuttaminen, liiton seuraavien vuosien strategian päivittäminen, ULOS-UT-OUT 2026-suur tapahtuman valmistelu, MAPPA.fi-palvelun tunnettuuden kasvattaminen keskeisenä kestävyysosaamisen ja opettajien ja kasvattajien luonnonhavainnoinnin mahdollistavana työkaluna, kohderyhminä erityisesti nuorisotyö sekä aineenopetus (yläkoulu ja toinen aste). Vaikuttavuuden ja laadun arvioinnin kehittämistä jatketaan luontokoulujen henkilökunnan itsearviointityökalun ja MAPPA materiaalien kriteerityökalun kehittämällä, sekä lasten ja nuorten ja kasvattajien yhteistä palautelomaketta hyödyntämällä. Tavoitteena on pitkällä tähtäimellä saada sertifiointista ja siihen liittyvistä arviointityökaluista vaikuttavia laatutyökaluja. LYKE-verkoston auditoinnit tehdään loppuun liiton toimesta. Lisäksi LYKKY ottaa käyttöön Nuorisotalon järjestöille tarkoitetun Järjestin arviointityökalun.

LYKKY on kehittänyt vaikuttavuuden arviointia yhteistoiminnallisesti ja pitkäjänteisesti. Työn pohjana on vuonna 2021 laadittu vaikuttavuusketju (toimintasuunnitelman kannessa). LYKE-verkoston yhteinen vaikuttavuuden mittari on vuonna 2024 lapsille ja nuorille sekä opettajille tehty Nappaako – eikö nappaa kyselylomake. Sen pohjana toimii nuorisotalon järjestöjen ekologisen kestävyuden ja osallisuuden mittarit (Osaamiskeskus Kentauri 2023). Kysely on otettu vaiheittain käyttöön vuonna 2024 LYKE-verkoston toimipisteissä, jolloin sen tulokset ovat ensimmäistä kertaa käytettävissä LYKE-verkoston vuoden 2024 toimintaa arvioitaessa.

Toiminnan arvioinnin ja raportoinnin mittareiden kehittämistä jatketaan edelleen vuonna 2025, myös MAPPA.fi-palvelun ja ULOS-UT-OUT-tapahtumasarjan osalta. LYKKYssä otetaan käyttöön myös Nuorisolan järjestöjen tiedontuotantopalvelu Järjestin. LYKKYn omaa kasvattajille ja nuorille suunnattuja kyselylomakkeita jalkautetaan verkostolle ja näiden käyttöä seurataan tuloksia analysoiden säännöllisesti.

Strateginen tavoite 1: Ympäristökasvatus kuuluu jokaiselle lapselle ja nuorelle

Tavoite 1: LYKKY tukee kuntia toteuttamaan ilmasto- ja luontotavoitteiden toteutumista vahvistamalla ympäristökasvatuksen asemaa sekä luonto- ja ympäristökoulujen roolia

Tavoite 2: Ympäristökasvatuksen ja ulkona oppimisen osaaminen leviää laajalle ja kuuluu kaikille (MAPPA.fi ja ULOS-UT-OUT 2026 -suur tapahtuman kautta)

Toimenpiteet:

- Kootaan liiton (kunta)vaikuttamistyön tueksi opas ”Luontokoulu-käsikirja”.
- Levitetään ja markkinoidaan Mikä LYKE? -videota LYKE liitosta ja sen koordinoimasta verkostosta vaikuttamistyön tueksi.
- Järjestetään kaksi webinaaria eri kunnille ja kuntavaikuttajille luontokoulutoiminnan tarkoituksesta ja vaikuttavuudesta lapset ja nuoret osana kuntien ilmasto- ja luontotavoitteiden toteuttamista. Tavoitteena erityisesti tavoittaa niitä kuntia, joissa luontokouluja ja ympäristökasvatusta on saatavilla vähän.
- Kuntavaalit 2025 -vaalivaikuttaminen. Kaikki oheiset toimet liittyvät vahvasti vaalivaikuttamiseen kevään 2025 kuntavaaleissa. Vaalivaikuttamisessa nostetaan esille lasten ja nuorten ääntä ilmasto- ja luontokysymyksissä mm. heidän oikeuttaan lähiluontoon, ulkona oppimiseen ja ympäristökasvatukseen sekä ekologisesti kestävästi toimivaan päiväkotiin ja kouluun. Vahva luontosuhde on avain ekologisesti kestävä maailman ja planetaarisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Vaalivaikuttamista tehdään myös yhdessä muiden ympäristökasvatuksen Pyöreän pöydän toimijoiden kanssa.

MAPPA.fi palvelun rahoittamiseksi tarvitaan ja etsitään edelleen keinoja riittävän ylläpidon ja jatkokehittämisen varmistamiseksi julkisin varoin. Toinen iso ponnistus liitolla on joka 3. vuosi järjestettävä ULOS-UT-OUT, jonka rahoittamiseen tarvitaan ulkopuolista hankerahoitusta tuottajatoimikunnan rahallisen panostuksen ja osallistujamaksujen lisäksi

Toimenpiteet:

- MAPPA hakualustaa ja palvelua ylläpidetään, päivitetään ja markkinoidaan säännöllisesti ja aktiivisesti, sitä hyödynnetään ja tarjotaan työkaluksi aktiivisesti monenlaisessa yhteistyössä ja hankkeissa. Palvelun ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi etsitään jatkuvasti rahoitusta.
- MAPPAan kehitetään tutkimustietoon perustuvaa lajitietoa, luonnonhavainnointia, luontokatoa ja luonnontilaa esittelevä kokonaisuus, joka kokoaa eri toimijoiden ajankohtaisen luontotiedon helposti kasvattajien sekä lasten ja nuorten löydettäväksi. Osion kehittämiseen etsitään yhteistyökumppaneita ja rahoitusta.
- ULOS UT OUT 2026 ”Ihan villinä” -suur tapahtuman Tampereella suunnittelu tehdään vuoden 2025 aikana järjestäjien ja ohjelman kokoamisella. Tapahtuman toteuttamiseksi etsitään myös ulkopuolista rahoitusta kulujen kattamiseksi.
- MAPPA.fi materiaalien luokitusta ja sisältöjä kehitetään huomioimaan paremmin erityisryhmien tarpeet, kuten liikuntarajoitteet, näkö- ja kuulovammaiset sekä erilaiset oppimisen haasteet. Näin tuetaan näiden kohderyhmien luontoyhteyden voimistamista. Palvelussa nostetaan teemana esille erilaiset oppijat, selkosuomi -materiaalit, saavutettavat luontopolkujen LYKE-verkostossa.
- Haetaan rahoitusta MAPPA.fi materiaalien kääntämiseksi ruotsiksi

- Yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään ja siihen sisällytetään myös nykytilan kartoitus

Strateginen tavoite 2: ympäristökasvatus on laadukasta

Tavoite 1: LYKE-sertifiointijärjestelmän kaksivuotinen kehittämis- ja uudistustyö valmistuu ja ohjaa LYKE-verkoston toimintaa entistä vaikuttavampaan ja laadukkaampaan ympäristökasvatustyöhön

Toimenpiteet:

- Viedään loppuun kaksivuotinen sertifiointin uudistamistyö. Osana sertifiointityötä tehdään myös verkoston toimipisteiden eri roolien tunnistamista ja uutta ryhmittelyä. LYKE-sertifiointiin tuodaan mukaan Viron ympäristökasvatussertifiointista kasvattajien ja opettajien itsearviointi sekä ympäristökasvatusohjelmien ja materiaalien laadun arviointi.
- LYKE-sertifiointia nostetaan esille liiton markkinoinnissa ja sillä tavoitellaan verkostoon mukaan uusia toimijoita.

Tavoite 2: LYKKY levittää ja viestii ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen ja ulkona oppimisen tietoa ja osaamista Suomessa kasvattajille, opettajille sekä LYKE-verkoston toimijoille

Edistetään kestävyyskasvatuksen sisällyttämistä läpileikkaavasti opetukseen ja toimintaan kaikilla kouluasteilla, opetussuunnitelmatyössä sekä nuorisotyössä yhteistyössä ympäristökasvatus- ja nuorisalojen toimijoiden kanssa. Vaikutamme ja edistämme ulkona oppimisen mahdollisuuksien lisäämiseksi Suomessa lapsille ja nuorille.

Toimenpiteet:

- Osallistumme Opetus- ja Kulttuuriministeriön ja muiden ministeriöiden tilaisuuksiin, osallistumme ja verkostoidumme etenkin nuoriso-, koulutus- ja ympäristöalan ja -politiikan ajankohtaisissa tilaisuuksissa.
- Vuonna 2025 yritämme erityisesti osallistua ja vaikuttaa Opetus - ja Kulttuuriministeriön Peruskoulun tulevaisuustyö -hankkeen eri vaiheissa ja seminaareissa.
- Asiantuntijajärjestönä sisällytämme kansallisten ja kansainvälisten ohjelmien ja tutkimuksen tietoa ja osaamista Suomeen MAPPAssa, UUO 2026 -suurtahtuman ohjelmavalmistelussa ja erilaisissa hankkeissa. Liiton asiantuntemus ja MAPPA.fi palvelun mahdollisuudet tunnetaan ja näkyvät alan verkostoissa sekä kasvatusta ja koulutusalailla ja -tutkimuksen parissa.
- Jatketaan yhteisten eurooppalaisten kestävyyskasvatuksen suositusten, kuten GreenComp-osaamiskehityksen ja EU-komission suositus kestävän kehityksen kasvatukselle, tiedon välittämistä Suomeen MAPPA.fi -palvelun hakukriteereiden, teemareppujen ja liiton viestinnän kautta.
- Koulutetaan, tehdään yhteistyötä ja kerrotaan ulkona oppimisesta, luontosuhteen vahvistamisesta ja kestävyyskasvatuksesta sellaisille lasten ja nuorten kanssa toimiville tahoille, joiden pääasialliseen toimintaan tämä ei kuulu ennestään.
- LYKE-verkostolle järjestetään ja tarjotaan koulutuksia ja palveluita, jotka vahvistavat verkoston toimijoiden osaamista ja ammattitaitoa sekä heidän toteuttamansa ympäristökasvatuksen laatua ja vaikuttavuutta.
- Liitto kertoo rohkeasti ja aktiivisesti omasta toiminnastaan ja markkinoi tuotoksiaan, sekä LYKE-verkoston tuotoksia ja tarjontaa (kuten opettajien ja kasvattajien koulutukset ja ympäristökasvatushankkeet ja -materiaalit).

Strateginen tavoite 3: ympäristökasvatus on vaikuttavaa lapsia ja nuoria osallistaen

Tavoite 1. Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitolle laaditaan strategia tuleville vuosille

Toimenpiteet:

- LYKKYlle laaditaan uusi kolmen vuoden joustava strategia.
- Liiton toimintaa selkiytetään hallinto-ohjeen mukaisesti etenkin LYKE-ohjausryhmän osalta ja sen roolia vahvistetaan asiantuntija-neuvonantajana. Päätösvalta liitossa on hallituksella ja yleiskokouksissa verkoston valtuutetuilla ja tästä näkökulmasta nykyistä ohjausryhmän kokouskäytäntöä ja -rakennetta muutetaan kevyemmäksi.

Tavoite 2. Lasten ja nuorten tieto, taito ja vaikuttamismahdollisuudet lisääntyvät

Liitto kehittää ja tarjoaa lapsille ja nuorille työkaluja luonnon monimuotoisuuden ja ilmastonmuutoksen ymmärtämiseksi, luontosuhteen vahvistamiseksi ja ympäristöahdistuksen vähentämiseksi. Työkalut tukevat nuoria aktiivisessa kansalaisuudessa. Tämän kautta lapsilla ja nuorilla on enemmän ymmärrystä vaikuttamismahdollisuuksistaan omaan elinympäristöönsä ja kestävään tulevaisuuteen. Liiton tekemässä vaikuttamistyössä tuodaan lasten ja nuorten ääni kuuluviin.

Toimenpiteet:

- Varmistetaan, että LYKE-verkoston ohjausryhmän nuorisoadustaja (Valtioneuvoston Nuorten luonto- ja ilmastoryhmästä) pääsee kokouksiin ja tulee niissä kuulluksi. Hänen asiantuntemustaan kuullaan myös aktiivisesti strategiatyössä haastatteleamalla ja kutsumalla mukaan strategiatyöryhmään.
- Strategiatyössä kuullaan myös muita nuorisoalan toimijoita.
- LYKKYN harjoittelijoilta kerätään palautetta, jossa mm. kysytään heidän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksistaan liiton toimintaan.
- LYKE-verkoston toimijoiden käyttöön laadittuja lasten ja nuorten sekä kasvattajien ja opettajien kyselylomakkeita ohjeistetaan ja kannustetaan käyttämään ja saaduista palautteista käytetään verkoston vaikuttavuuden ja laadun arvioinnin apuna auditoinnin ohella.
- Osallistumme ja verkostoidumme aktiivisesti, mutta tarkoituksenmukaisesti, vuosittain eri nuoriso-, kasvatus- ja ympäristöalan tapahtumissa ja tilaisuuksissa. Näissä esitellään MAPPAA, UUO2026 -suurtapahtumaa, liiton hankkeiden tuotoksia sekä LYKE-verkosta opetus-, kasvatus- ja nuorisoalalla toimiville sekä alojen opiskelijoille (seminaarit, webinaarit ja koulutukset).

Toiminnan saavutettavuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

LYKE-verkosta pyritään laajentamaan etenkin niihin paikkoihin, joissa opettajilla ei tällä hetkellä ole mahdollista saada LYKE-verkoston tukea. MAPPAA-palvelun materiaalit ja työkalut kestävyyskasvatukseen ovat kaikkien lasten ja nuorten kanssa työskentelevien käytössä toimialueesta riippumatta. MAPPAA-palvelu palvelee myös ruotsiksi. MAPPAA.fi mahdollistaa opettajille ja kasvattajille myös selkokielisten ja monen kielisten materiaalien syöttämisen palveluun ja löytämisen palvelusta. Pääosa sisällöstä on maksutonta. MAPPAN teknisten ratkaisujen valinnassa huomioidaan saavutettavuuden kriteerit.

Liiton omissa opetusmateriaaleissa kiinnitetään huomiota tekniseen saavutettavuuteen sekä soveltuvuuteen erilaisiin käyttötarkoituksiin ja eri ikäryhmille. MAPPA.fi-palvelun sisältöjen tuottajia kehoitetaan huolehtimaan materiaalien saavutettavuudesta ja laaditaan ohjeistusta tähän liittyen.

Yhdenvertaisuussuunnitelma antaa verkoston jäsenille eväitä kohdata erilaisia lapsia ja nuoria ja siten tekee LYKE-verkoston toiminnan saavutettavaksi monenlaisille oppijoille. Liiton verkkosivuilla kerrotaan mahdollisuuksista tukea liikuntarajoitteisten pääsyä luonto-opetukseen. LYKKY kartoittaa nykytilan ja päivittää yhdenvertaisuussuunnitelman vuonna 2025. Suunnitelma ja ohje nykytilan kartoittamisesta ohjeistetaan LYKE-verkoston toimipisteille. Suunnitelman käyttöönottoa ja räätälöimistä omalle toimipisteelle seurataan verkoston vuosikyselyssä.

Useat LYKE-verkoston toimipisteet tarjoavat luonto- ja ympäristökoulutoimintaa erityisryhmille (esimerkiksi maahanmuuttaja- sekä erityistä tukea tarvitsevat lapset ja nuoret) ja lisäävät siten eri lähtökohdista tulevien lasten ja nuorten yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua luontosuhdetta ja kestävän elämäntavan taitoja rakentavaan toimintaan. LYKE-koulutustapaamisissa lisätään LYKE-toimijoiden osaamista erityisryhmien kanssa toimimisessa vertaisoppimisen keinoin ja ulkopuolisten asiantuntijoiden avulla. LYKKYn tekemät opetusvideot ovat aina tekstitettyjä. Vuonna 2025 MAPPA.fi palvelussa panostetaan saavutettavuuteen mm. kokoamalla teemareppuja erilaisille oppijoille ja selko-suomeksi toteutetuista materiaaleista ja kielikäännöksin.

Järjestön lähimmät yhteistyökumppanit

Keskeisimmät yhteistyökumppanimme ovat ympäristökasvatuksen ja nuorisotyön osalta Ympäristökasvatuksen Pyöreä Pöytä -verkosto, Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi, Suomen ympäristöopisto Sykli sekä Suomen Nuorisokeskusyhditys. Ympäristö- ja kestävyysosaamisen tutkimuksen ja luonnontilan seurannan osalta keskeisiä ovat Jyväskylän yliopiston koulutuksen tutkimuskeskus, Suomen ympäristökeskus sekä Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus. Teemme jatkuvasti aktiivista yhteistyötä myös muiden ympäristö- ja kestävän kehityksen kasvatuksen toimijoiden kanssa LYKE-verkoston koordinointi- ja laatutyössä, MAPPA.fi-palvelun kehittämisessä ja ylläpidossa sekä ULOS-UT-OUT-suurtapahtumien suunnittelussa ja järjestämisessä. Lisäksi viranomaiset, tutkimusorganisaatiot ja edunvalvontajärjestöt ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita vaikuttamistyössä.

Nuorten osallistaminen

LYKE-verkoston ohjausryhmään on kutsuttu nuorisojäsen Allianssin koordinoimasta Valtioneuvoston kanslian alaisuudessa toimivasta Nuorten luonto- ja ilmastoryhmästä. Liiton hallitukseen etsitään aktiivisesti ja valitaan mahdollisuuksien mukaan vähintään yksi alle 29-vuotias jäsen. Toimintakauden aikana toteutetaan myös muita aitoja mahdollisuuksia nuorille osallistua liiton päätöksen tekoon sekä kuulla nuoria esim. harjoittelijoita osallistamalla ja LYKE-verkostolle kehitetyn lasten ja nuorten palautelomakkeen avulla.

Opinnäytetöiden tekijät tuovat kehittämistyöhön nuorison näkökulmaa ja teemme yhteistyötä oppilaitosten kanssa tarjoamalla nuorille työkokeilu-, harjoittelu- ja TET-paikkoja.

Luonto- ja ympäristökoulutoiminnan sertifiointikriteerien mukaisesti toimipisteet keräävät palautetta toiminnastaan lapsia ja nuoria osallistaen ja kehittävät toimintaansa saadun palautteen perusteella. Lapsilta ja nuorilta kysytään palautetta luontokoulupäivän (tai -ohjelman) lopussa. Palaute huomioidaan toimipisteiden toiminnan kehittämisessä, jotka välittävät tietoa puolestaan liitolle. Näin palaute vaikuttaa koko järjestön toimintaan sekä LYKE-verkoston luonto- ja ympäristökoulutoiminnan kehittämiseen.

Sertifiointikriteerit ovat tärkeä osa liiton laatutyötä. Vertaisauditoinnin yhteydessä tarkistetaan, miten lapsia ja nuoria on osallistettu ja miten heiltä saatua palautetta/ideoita on hyödynnetty. Nuorten osallistamisen näkökulmaa vahvistetaan myös auditoinnin ja sertifiointin kehittämistyössä.

LYKKYn talous

Seuraavien vuosien taloustilanne tulee todennäköisesti olemaan aiempia vuosia tiukempi. Opetus- ja Kulttuuriministeriö on varoittanut leikkauksista asteittain vuosille 2025 – 2027. Lisäksi muusta ulkoisesta hanke- ja avustusrahoituksesta on eri ministeriöiden ja rahoituskanavien leikkausten takia suuri kilpailu eri järjestöjen kesken

Tavoitteena on vuosittain yleisavustuksen korottaminen: toiminnan painopisteissä LYKE-verkoston luonto- ja ympäristökoulutoiminnan koordinoinnin ja kehittämisen rinnalle on noussut vahvana MAPPA.fi -hakupalvelun ja jakamisalustan ylläpito ja kehittäminen sekä ULOS-UT-OUT-suurtahtumasarjan koordinoituvastuu. Näiden jokaisen kolmen toimintamallin volyymi on kasvanut viime vuosina tasaisesti, resurssien pysyessä samalla tasolla verrattuna aikaisempiin vuosiin. Lisäksi LYKKY on usean viime vuoden aikana ottanut isoksi teemakseen luonnon monimuotoisuuden ja siihen kytkeytymisen ilmastonmuutoksen. Siihen liittyvää ympäristökasvatusmateriaalia ja etenkin luonnon havainnointiin liittyviä hankkeita on toteutettu useita MAPPA.fi palveluun näitä toimintoja linkittäen. Teemat koetaan tärkeiksi paitsi lasten ja nuorten luontosuhteen vahvistamisen kannalta, myös luonnon köyhtymisen pysäyttämiseen tähtäävien kansallisten ja kansainvälisten sitoumisten edistämiseksi.

Jotta MAPPA-palvelu pystyy vastaamaan tämän päivän tarpeisiin, ja sen olemassa oleva potentiaali saadaan laajamittaiseen käyttöön, ylläpito (toimijoiden ja sisältöjen koordinointi, asiakaspalvelu ja tekninen ylläpito) edellyttää vahvistamista. Tällöin myös palvelun ylläpitokulut sekä markkinointi- ja viestintäkulut nousevat nykyisestä. MAPPA:n avulla tavoitetaan paitsi suuri määrä kasvattajia, opettajia ja nuoriso-ohjaajia, se palvelee samalla koko laajaa ympäristökasvatuksen ja ulkona oppimisen kenttää käytännön työtä tekevästä hallinnon toimijoihin saakka. MAPPAa käytetään tällä hetkellä julkisin varoin rahoitettujen hankkeiden* tehokkaana ja suosittuna tuotosten jakelukanavana ja säilytyspaikkana, mutta sen potentiaali jää silti suuresta osasta hankkeissa hyödyntämättä. Julkisin varoin tuotettujen materiaalien ja toimintamallien löytyminen kattavammin edellyttää nykyistä suurempaa koordinointi-, opastus- ja viestintäresurssia.

**Esimerkkinä julkisin varoin rahoitetuista hankkeista: Keski-Suomen Ely-keskuksen / Ympäristöministeriön rahoittamat ympäristökasvatuksen kehittämishankkeet*

1 Perustehtävä ja tarkoitus

Toiminnan visio:

Kasvatuksella kohti vahvaa luontosuhdetta ja kestävä elämäntapaa

Toiminnan missio:

Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto on innostava ympäristökasvatuksen edelläkävijä ja vaikuttaja.

Strategia vuosille 2023 – 2025:

Ympäristökasvatus kuuluu jokaiselle lapselle ja nuorelle

Ympäristökasvatus on laadukasta

Ympäristökasvatus on vaikuttavaa lapsia ja nuoria osallistaen

Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry (myöhemmin tekstissä LYKKY) on valtakunnallinen toimija, jonka päämääränä on lasten ja nuorten vahva luontosuhde ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen. Lapsuuden kokemukset luovat perustan luonnon kunnioittamiselle ja ympäristöstä välittämiseksi. Nuorisoalan palvelujärjestönä LYKKYn päämäärä on tukea kasvattajia ja opettajia ja nuoriso-ohjaajia (eng. educators), jotta he osaavat entistä paremmin tukea lasten ja nuorten luontosuhteen vahvistamista ja kasvamista kestävä elämäntapaan.

LYKKYllä on kolme toimintamallia, jonka puitteissa se tukee kasvattajia, opettajia ja nuorisotyöntekijöitä:

(1) LYKE-verkosto kokoaa Suomen luonto- ja ympäristökoulutoimintaa tarjoavat toimijat verkostoksi ja kehittämään toimintaansa yhdessä. Verkostoon kuuluu luonto- ja ympäristökouluja, luontokeskuksia, nuorisokeskuksia, leirikeskuksia, museoita, eläintarhoja ja muita vastaavaa toimintaa lapsi- ja nuorisoryhmille ja heidän opettajilleen ja ohjaajilleen tarjoavia tahoja. Liitto kehittää verkoston ympäristökasvatusosaamista ja laatua sekä vastaa vaikuttamistyöstä ja luontokoulutoiminnan tunnettavuudesta luontokoulut.fi

(2) MAPPA-palvelu kokoaa Suomen ympäristökasvatustoimijoiden luonto- ja ympäristökasvatuksen materiaalit ja palvelut yhteen paikkaan kasvattajien ja opettajien helposti löydettäväksi. MAPPA.fi

(3) ULOS-UT-OUT kokoaa koulutusten tarjoajat, tutkijat ja järjestöt tuottamaan yhdessä luonto-, ympäristö-, kestävyys- ja ulkona oppimisen suurtahtuman. Tapahtuma toteutetaan kolmen vuoden, seuraavan kerran vuonna 2026 ulosutout.fi

Kohtien 2 ja 3 päämääränä ja tarkoituksena on tarjota opettajille ja kasvattajille kouluissa, varhaiskasvatuksessa, nuorisotyössä, vapaassa sivistystoimessa ym. lapsia ja nuoria tavoittavassa toiminnassa eväitä toteuttaa ympäristökasvatusta lasten ja nuorten kanssa, samalla tarjoten keinoja kohdata ja auttaa nuoria ympäristöahdistuksessa.

MAPPA.fi palvelu kokoaa yhdelle jakamislustalle ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen, seikkailukasvatuksen ja ulkona oppimisen palvelut, koulutukset, tapahtumat ja oppimateriaalit, ja on maksuton ja kaikille avoin hakupalvelu. MAPPA tavoittaa erilaisia sisältöjen käyttäjiä, kuten opettajia, nuoriso-ohjaajia ja muita kasvattajia. MAPPA.fi toimii vakiintuneena viestintä- ja markkinointikanavana laajasti nuoriso-, opetus-, ja kasvatusaloilla jakaen ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen sisältöjä toimijoille sekä LYKE-verkostolle ja liitolle. Palvelusta on muodostunut lasten ja nuorten kanssa toimivien parissa ajankohtaisia tarpeita vastaava, tunnettu ja käytetty.

LYKKY saa toimintaansa yleisavustusta Opetus- ja kulttuuriministeriöltä, ja toteuttaa nuorisolain (1285/2016) 2 § tavoitteita. LYKKY toimii ympäristökasvatuksen asiantuntijajärjestönä ja monin eri tavoin koko toimintamme tukee Nuorisolain tavoitteiden toteutumista sekä liiton oman toiminnan ja vaikuttamistyön, että LYKE-verkoston kautta.

Toiminnan pääasiallinen kohderyhmä

Liiton välitön kohderyhmä on lasten ja nuorten kanssa toimivat opettajat, kasvattajat ja nuoriso-ohjaajat sekä heitä tukevat ympäristökasvatuksen asiantuntijat. Toiminnan lopullinen kohderyhmä on lapset ja nuoret. Lapsiin ja nuoriin vaikutetaan kasvattajien, opettajien ja ohjaajien kautta. Lopullinen toiminnan päämäärä on ekologisesti kestävä tulevaisuus, jossa LYKKYn rooli on mahdollistaa lapsille ja nuorille luontosuhteen rakentuminen ja kasvaminen kestävään elämäntapaan. Liiton välineinä kohti päämäärää ovat liiton luomat ympäristökasvatuksen asiantuntijoita yhteen kokoavat luonto- ja ympäristökasvatuksen verkostomallit (LYKE-verkosto, MAPPA.fi-palvelu ja ULOS-UT-OUT-tapahtuma), joiden tarjoamat palvelut puolestaan kartuttavat opettajien ja kasvattajien kykyjä ohjata, kasvattaa ja opettaa lapsia ja nuoria. Viime vuosina LYKKY on tehnyt paljon hankeyhteistyötä tutkijoiden ja tutkimuslaitosten kanssa mm. kestävyyskasvatukseen ja kansalaishavainnointiin liittyen. Hankkeissa on tuotettu suoraan kasvattajille ja ohjaajille tarkoitettuja ympäristökasvatusmateriaaleja sekä videoita, tarkoituksena tarjota laadukasta ja vaikuttavaa opetusmateriaalia lasten ja nuorten käyttöön. Vaikuttavuusketju on kuvattu toimintasuunnitelman kannessa.

Opettajille ja kasvattajille tarkoitetaan LYKKYn asiakirjoissa kaikkia lapsi- ja nuorisoryhmien kanssa toimivia ammattilaisia ml. nuorisotyötä tekevät (EU:n määritelmä educators/opettajat).

LYKKY toimii koko maassa. LYKE-verkoston toimipisteitä on 17 maakunnassa (Ahvenanmaa, Etelä-Karjala, Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Keski-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Kymenlaakso, Lappi, Pirkanmaa, Pohjanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo, Päijät-Häme, Satakunta, Uusimaa, Varsinais-Suomi). LYKE-verkostoa pyritään laajentamaan etenkin niihin paikkoihin, joissa opettajilla ja kasvattajilla ei ole mahdollista saada LYKE-verkoston tukea. MAPPA-palvelu on sähköinen ja saavutettavissa koko maassa. LYKE-koulutustapaamisia järjestetään vuorotellen eri puolella Suomea, sekä virtuaalisesti. ULOS-UT-OUT-suurtahtuma järjestetään 2–3 vuoden välein vaihdellen eri puolilla Suomea, ja osa ohjelmasta järjestetään verkossa, jolloin se on saavutettavissa paikan päällä tapahtuvan lisäksi mistä tahansa.

Kohderyhmän tavoittamista mitataan LYKE-verkostolle vuosittain lähetettävällä kyselyllä, osallistujamäärillä tapahtumiin ja yhteistoiminnalliseen kehittämiseen sekä some-kanavien ja MAPPAn käyttäjätilastoilla. Tavoitteena on, että LYKKYn palvelut tavoittavat vuosittain enemmän opettajia ja kasvattajia kuin edellisessä vuonna.

Ekologisesti kestävä kehityksen edistäminen

Toimintamme keskeisenä päämääränä on toimia itse ekologisesti kestävästi ja edistää kestävä tulevaisuutta yhden maapallon rajoissa lapsille ja nuorille. Lasten ja nuorten luontosuhteen ja kestävyysosaamisen vahvistaminen on toiminnan keskiössä tarjoamalla kasvattajille, opettajille ja ohjaajille konkreettisia erilaisia työkaluja, menetelmiä ja materiaaleja lapsi- ja nuorisoryhmien ohjaamiseen. LYKKYn ydinosaamista on kestävyys ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvät teemat ja näiden ajankohtaisia asioita seurataan kaiken aikaa, koska se kuuluu liiton ja sen työntekijöiden asiantuntijaosaamiseen. Työntekijöiden koulutustaustat ovat biologiassa, ympäristötieteissä, kestävässä kehityksessä sekä kasvatusta ja opetusala. Substanssia pidetään yllä ja ajankohtaisia ekologisen kestävä kehityksen teemoja seurataan mm. lukemalla kirjallisuutta ja artikkeleita, kuuntelemalla webinaareja, osallistumalla seminaareihin ja koulutuksiin. LYKE-verkoston ja asiantuntijaverkostojen tilaisuuksiin kutsutaan asiantuntijoita pitämään puheenvuoroja ja keskustelemaan. Esimerkiksi toiminnanjohtaja on vuoden 2024 syksyllä osallistunut Tulevaisuuden Tutkimusseuran luonto- ja kestävyysteemaisiin utopia-webinaareihin ja Vision koordinoimalle yliopiston professoreiden ja tutkijoiden pitämälle Metsäkurssille.

Viime vuosina LYKKY on ilmastokriisin ja luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen kiireellisyyden vuoksi halunnut entistä enemmän tuottaa aiheeseen liittyvää tietoa ja taitoja esimerkiksi eri hankkeissa ja panostamalla LYKE-sertifiointin kehittämiseen ympäristökasvatuksen laadun ja vaikuttavuuden lisäämiseksi. LYKE-sertifiointin kriteereiden tarkoituksena on juuri varmistaa, että ekologisen kestävyttä edistetään toimipisteiden ympäristökasvatusohjelmissa ja omassa toiminnassa. Liiton hankesuunnittelussa on mukana asiantuntijoina alan tutkijoita yliopistoilta (mm. luonnon monimuotoisuuden professori Turun yliopistolta, kestävyuden tutkijoita Jyväskylän yliopistolta) ja liitto tekee tiivistä yhteistyötä Suomen ympäristökeskus SYKEN ja Luonnontieteellisen keskusmuseo Luomuksen sekä muiden alan järjestöjen kanssa. MAPP.fi palvelua kehitetään loppuvuoden 2024 ja vuoden 2025 aikana siten, että luonnon monimuotoisuudelle ja luonnon havainnoinnille tulee kasvattajien ja opettajien käyttöä helpottamaan yläpalkkiin Luontoon/Luontoretelle nimikoitu pääotsikko. Tämä on yksi tapa, jolla LYKKY haluaa osoittaa asian tärkeyden ja kiireellisyyden yhteiskunnassa. Vuonna 2025 strategian painopisteitä mietittäessä luonnon monimuotoisuus ja ekologisesti kestävä tulevaisuuden edistäminen tulee olemaan liiton toiminnan ytimessä lasten ja nuorten luontosuhteen vahvistamisen ja vaikutusmahdollisuuksien näkökulmasta. Ekologisesti kestävä kehitys näkyy myös liiton vuoden 2025 toimintasuunnitelmassa ja sitä edistetään eri tavoin sekä konkreettisesti, että asiasisällöissä.

Toimintamme edistää lasten ja nuorten hyvinvointia ryhmien toimiessa elämyksellisessä luontoympäristössä. Nuoret oppivat luonnossa olemisen ja liikkumisen merkityksestä oman ja planeetan hyvinvoinnille. Tutkimusten mukaan luonto oppimisympäristönä rakentaa itseluottamusta ja pitkäjänteisyyttä sekä tukee kognitiivisten ja sosiaalisten taitojen kehitystä erityisesti keskittymisvaikeuksista kärsivillä. https://www.luontokoulut.fi/ulkona_oppimisen_hyodyt. Moni toimipisteemme tarjoaa lapsille ja nuorille myös iltapäivätoimintaa, koululaisten leirejä, koko perheen toimintaa ja retkiä. Nuoria tuetaan ympäristöhuolissa ja -ahdistuksessa, kun ympäristöasioiden tärkeydestä viestitään kasvattajille ja opettajille sekä tarjotaan keinoja asioiden käsittelylle. sisältöjen suunnittelussa (parhaiden ympäristökasvatusmenetelmien markkinointi opettajille, kasvattajille ja nuorisohjaajille),

Lapsi- ja nuorisoryhmät kulkevat luonto- ja ympäristökoulutoiminnan pariin yleensä julkisilla kulkuvälineillä, polkupyörillä tai jalkaisin. Näin toimii myös koululaisryhmän luokse saapuva liikkuva luontokoulu ja ympäristökasvattaja.

Ekologinen kestävyys on koko toimintamme päämäärä, ja siinä pyrimme elämään kuten opetamme arjen tekoina ja valintoina myös konkreettisina tekoina. Priorisoimme ekologiset näkökulmat kaikissa valinnoissamme:

- **Toimitilojen** käyttö on hyvin optimoitu: olemme alivuokralaisena ison järjestön (Tampereen MLL) alaisuudessa ja jaamme työhuoneen kahden muun järjestön kanssa, joilla tarve työtilalle on enemmän illalla

ja meillä päivällä. Näin tila on tehokkaasti käytössä ja saamme kaikki järjestöt näin työtilojen käytön tehostettua ja kulut pienemmiksi. Jaamme yhteisen kopiokoneen, kalusteet ja ulkoiset näytöt. Toimistolla lajitellaan kaikki jätteet biojätteistä muoviin ja valaistuksen käytössä on selkeät käytännöt eli valot palavat vain kulloinkin käytössä olevissa huoneissa.

- **Hankinnoissa** valintakriteerit ovat kestävyys, ekologisuus, laatu. Toimintamme luonteesta ja pienestä rahoituksesta johtuen käytämme rahaa hyvin vähän hankintoihin, mikä on myös ekologista. Messuja ja tapahtumia varten teetämme tarvittaessa käyntikortteja, mainoslehtisiä ja hihamerkkejä kerran vuodessa kahdessa. Näissä valitsemme ympäristömerkityn paperin ja lyhyet toimitukset lähellä tuotettuna. Tulostamme hyvin vähän sähköisen arkistoinnin ja sähköisen talousseurannan vuoksi. Ostaessamme elektroniikkaa vertailemme ympäristönäkökohtia ja valitsemme käytetyn tuotteen uuden sijasta, mikäli mahdollista (esim. toiminnanjohtajalla on käytettynä ostettu puhelin ja työntekijöillä manuaalisesti säädettävät työpöydät uusien sähköisten sijasta, järjestöpäälliköllä FairPhone -merkinen puhelin ja käytettynä ostettu tietokone, tietokoneiksi on valittu ne, jotka vertailuissa saivat parhaat kestävyysarviot ja työntekijöillä on käytettynä ostetut ulkoiset näytöt), ostimme luomu- ja reilu kauppa -merkittyjä tarjoiluita kokouksiin
- **Matkustaessa** valitsemme julkiset kulkuneuvot, ellei esim. messutavaroiden kuljettamisen takia ole välttämätöntä kulkea autolla tai taksilla. Auton käytöstä maksamme matkakulut vain erikseen hyvin perusteltuna sovittaessa, muuten maksamme aina joukkoliikenteen käytön mukaisesti. Järjestömme toiminnan luonteen takia meillä ei tehdä usein työmatkoja ulkomaille. Mikäli teemme, niin lähialueille (Pohjoismaat, Baltia) matkustamme aina maata pitkin. Mikäli kansainvälinen yhteistyöhanke CreaBirds vaatii lentämistä vuonna 2025, niin lennot päästöt kompensoidaan vapaaehtoisesti.
- **Tilaisuuksissa** tarjoamme itse vain kasvisruokaa kokouksissamme ja pyydämme menutarjouksen kasvisruualla ja kestäväällä kalavaihtoehdolla (priorisoimme ja edellytämme vegaanista vaihtoehtoa). ULOS-UT-OUT -suurtapahtuma ja LYKE-verkoston tapaamiset suunnitellaan aikatauluja myöten siten, että tapahtumaan oletetaan tultavan julkisilla ja vaihtoehtoisten reittien aikataulut eri puolelta Suomea on ilmoitettu ohjelmassa. Meillä myös kannustetaan kimppakyyteihin ja tarjotaan sille alusta ennen tapahtumaa. Tapahtuman ohjelmasisällöt ovat luontoa ja ympäristöä kunnioittavia ja kestäviä ja tapahtuvat autenttisissa oppimisympäristöissä (esimerkiksi ympäristökasvatustyöpajat ulkona oppien ja akustinen iltakonsertti ulkona luonnossa). ULOS-UT-OUT -suurtapahtuman tilat on valittu kestävyys edellä. Vuoden 2023 tapahtuma järjestettiin GreenKey -ympäristösertifioitussa Nurmeksen nuorisokeskuksessa. Vuoden 2026 tapahtumaa suunnitellaan Tampereen hyvien joukkoliikenneyhteyksien ja kävelyetäisyyksien saavutettaviin keskustan puistoihin ja metsiin ja näiden läheisyydessä oleville kouluille, joissa kestävyysteemat on jotenkin mietitty. Esim. Sammon koululle, jonka tiloissa näkyy taideyhteistyöhankkeen myötä luonnon monimuotoisuus. Tilaisuuksista ja koulutuksista suurin osa toteutetaan etäyhteyksin ja työntekijämme työskentelevät eri puolilla Suomea etänä. Kuljemme toimistolle ja kokouksiin ja muihin osallistumista vaativiin tilaisuuksiin tarkoituksenmukaisesti ja harkiten ja minimoimme myös näin hiilijalanjälkeämme.

Toimintamme edistää siis ekologisesti kestävää tulevaisuutta järjestömme visiossa, tavoitteissa, ja konkreettisissa teoissamme. Haluamme myös osallistua konkreettisesti luonnonhoitotyöhön. Olemme aiemmin järjestäneet yhteisiä tyhyretkiä yhteistoimistokumppaneidemme Pirkanmaan Luonnonsuojeluliiton ja Luontoliiton kanssa esim. johonkin heidän metsämielensisoihukseensa. Vuonna 2025 teemme yhteistyötä jonkun järjestön kanssa ja osallistumme koko työyhteisönä luonnon ennallistamistalkoisiin kerran vuoden aikana. Tarjoamme osallistumismahdollisuutta myös hallituksen jäsenille.

2. VUODEN 2025 TOIMINTA

Lähtökohdat vuoden 2025 toiminnan suunnittelulle

Liiton tavoitteena on toiminta, joka on Opetus- ja kulttuuriministeriön arviointikriteerien mukaista, ajankohtaista ja vastaa liiton perustehtävää. Toimintamme on nuorisolan järjestönä vaikuttavaa, laadukasta ja lapsia ja nuoria osallistavaa sekä Nuorisolain mukaista.

Tarkempi itsearvio LYKKYn toiminnasta näistä näkökulmista päivitetään vuosittain raportoinnin yhteydessä.

Vuoden 2025 toiminnan suunnittelu pohjautuu Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liiton kolmivuotisstrategiaan vuosille 2023–2025. Toimintasuunnitelmassa on kuhunkin strategiatavoitteeseen liittyen 1–3 konkreettista tavoitetta tulevalle vuodelle.

Seuraavien vuosien taloustilanne tulee todennäköisesti olemaan aiempia vuosia tiukempi. Opetus- ja Kulttuuriministeriö on varoittanut leikkauksista asteittain vuosille 2025 – 2027. Lisäksi muusta ulkoisesta hanke- ja avustusrahoituksesta on eri ministeriöiden ja rahoituskanavien leikkausten takia suuri kilpailu eri järjestöjen kesken. Kokonaisia rahoitusmomentteja (mm. Ulkoministeriön globaalikasvatusrahoitus sekä OPH:n opettajien täydennyskoulutusrahoitus) on lakkautettu ja tämä tulee varmasti näkymään järjestöjen taloustilanteessa ja haettavissa olevien rahoitusten määrissä. LYKKY yrittää varautua tiukkaan talouteen tekemällä omia säästötoimenpiteitä sekä varainhankintasuunnitelmia.

Vuonna 2025 isoja teemoja ja tavoitteita vuosisuunnitelmassa ovat kuntavaalivaikuttaminen ja Peruskoulun tulevaisuushankkeeseen vaikuttaminen, liiton seuraavien vuosien strategian päivittäminen, ULOS-UT-OUT -suurtaapahtuman valmistelu, MAPPA.fi-palvelun tunnettuuden kasvattaminen keskeisenä kestävyysosaamisen työkaluna, kohderyhminä erityisesti nuorisotyö sekä aineenopetus (yläkoulu ja toinen aste). Luonnon monimuotoisuudesta ja siihen kytkeytyen ilmastonmuutoksesta viestiminen ja vaikuttamistyö ovat myös vuonna 2025 LYKKYn iso painopiste ja lajitietoon ja luonnon havainnointiin liittyvää yhteistyötä jatketaan SYKE:n ja Luonnontieteellisen keskusmuseo LUOMUKSEN kanssa sekä eri hankkeissa. Tavoitteena vaikuttaa lasten ja nuorten luontosuhteen vahvistamiseen. Vaikuttavuuden ja laadun arvioinnin kehittämistä jatketaan luontokoulujen

henkilökunnan itsearviointityökalun ja MAPPA materiaalien kriteerityökalun kehittämällä, sekä lasten ja nuorten ja kasvattajien yhteistä palautelomaketta hyödyntämällä. Tavoitteena on pitkällä tähtäimellä saada sertifioinnista ja siihen liittyvistä arviointityökaluista vaikuttavia laatutyökaluja. LYKE-verkoston auditoinnit tehdään loppuun liiton toimesta. Lisäksi LYKKY ottaa käyttöön Nuorisovalan järjestöille tarkoitetun Järjestin arviointityökalun.

LYKKY on kehittänyt vaikuttavuuden arviointia yhteistoiminnallisesti ja pitkäjänteisesti. Työn pohjana on vuonna 2021 laadittu vaikuttavuusketju (toimintasuunnitelman kannessa). LYKE-verkoston yhteinen vaikuttavuuden mittari on vuonna 2024 lapsille ja nuorille sekä opettajille tehty Nappaako – eikö nappaa kyselylomake. Sen pohjana toimii nuorisovalan järjestöjen ekologisen kestävyuden ja osallisuuden mittarit (Osaamiskeskus Kentauri 2023). Kysely on otettu vaiheittain käyttöön vuonna 2024 LYKE-verkoston toimipisteissä, jolloin sen tulokset ovat ensimmäistä kertaa käytettävissä LYKE-verkoston vuoden 2024 toimintaa arvioitaessa. Kyselylomakkeiden käyttöönottoa ohjataan ja seurataan ja tuloksia analysoidaan liiton toimesta. Lisäksi muita toiminnan arvioinnin ja raportoinnin mittareiden kehittämistä jatketaan edelleen vuonna 2025, myös MAPPA.fi-palvelun ja ULOS-UT-OUT-tapahtumasarjan osalta.

Toiminnan tavoitteet, keskeiset toimenpiteet ja tulosodotukset

LYKKYn tavoitteita, toimenpiteitä, tulosodotuksia ja seurantamittareita vuonna 2025 kuvataan tässä Opetus- ja kulttuuriministeriön yleisavustushakemuksen rakenteen mukaisesti. Toiminta on suunniteltu strategiatavoitteiden mukaisesti siten, että jokaisen kolmen strategiatavoitteen alla on 1-3 konkreettista vuonna 2025 toteutettavaa tavoitetta toimenpiteineen ja näistä odotettavat tulokset sekä tulosten seuranta ja mittaaminen.

Strategiatavoite 1: Ympäristökasvatus kuuluu jokaiselle lapselle ja nuorelle

Tavoite 1: LYKKY tukee kuntia toteuttamaan ilmasto- ja luontotavoitteiden toteutumista vahvistamalla ympäristökasvatuksen asemaa sekä luonto- ja ympäristökoulujen roolia.

Tarve tälle vaikuttamistyölle on lasten ja nuorten äänen vahvistaminen yhteiskunnallisessa keskustelussa sekä ajankohtaisten ja kiireellisten luonnon monimuotoisuuden- ja ilmastokysymysten kansallisten ja kansainvälisten tavoitteiden edistäminen valtakunnallisesti ja kuntatasolla. Luonto- ja ympäristökoulupalveluiden jatkuvuus on turvattava ja kouluissa, varhaiskasvatuksessa ja nuorisotyössä on oltava riittävät taloudelliset edellytykset käyttää ja hyödyntää näitä maantieteellisesti kattavia, enimmäkseen julkisin varoin tuotettuja palveluita. Loppuvuodesta 2024 ja keväällä 2025 tätä tavoitetta toteutetaan erityisesti kuntavaalivaikuttamisen kautta. Viimeisen parin vuoden aikana taloudellinen tilanne kunnissa on ollut haastava ja se on näkynyt myös luonto- ja ympäristökoulutoiminnan kentällä. Muutama luontokoulu on lakkautettu ja myös Metsähallituksen toimipisteistä Suomen Luontokeskus Haltiaa lukuun ottamatta, on opastustoiminta ryhmille lopetettu kokonaan. Vuosien 2023 ja 2024 aikana liittoa on tarvittu entistä enemmän osallistumaan tai johtamaan vaikuttamistyötä kunnan luontokoulun tai pienen luontokoulutoimintaa tekevän kyläkoulun puolesta. Vaikuttamisen tueksi kootaan konkreettisia työkaluja ja materiaalia mm. kuntavaalimateriaalia ja käsikirja, joilla helpotetaan liiton työtä työaika- ja matkakuluresurssien ollessa vähäiset. Tavoitteena on vuonna 2025 tavoittaa erityisesti niitä kuntia, joissa luontokouluja ja ympäristökasvatusta on saatavilla vähän.

Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi:

- Kootaan liiton (kunta)vaikuttamistyön tueksi opas ”Luontokoulu-käsikirja”. Tähän mm. kootaan vaikuttamistyön pohjaksi erilaisia luonto- ja ympäristökouluvaihtoehtoja ja niiden rahoitusmalleja. Näin saadaan samalla päivitettyä liiton sivuilla oleva vanha luontokoulun rahoituslaskelma. Mikäli tämän toteuttamiseksi saadaan erillinen hankeavustus, niin opasta ja vaikuttamistyötä laajennetaan.
- Haetaan erillistä hankerahoitusta digitaalisen Luontokoulu-käsikirjan ja konseptin toteuttamiseksi.
- Käytetään Mikä LYKE? -videota LYKE liitosta ja sen koordinoimasta verkostosta vaikuttamistyön tukena ja näytetään sitä eri tilaisuuksissa.
- Järjestetään kaksi webinaaria kunnille ja kuntavaikuttajille luontokoulutoiminnan tarkoituksesta ja vaikuttavuudesta teemalla lapset ja nuoret osana kuntien ilmasto- ja luontotavoitteiden toteuttamista. Yhteistyötä painotetaan hinkukunnat, luontoviisaat kunnat ja luontokunnat –verkostoihin.

- Kuntavaalit 2025 -vaalivaikuttaminen. Kaikki oheiset toimet liittyvät vahvasti vaalivaikuttamiseen kevään 2025 kuntavaaleissa. Tehdään loppuvuodesta 2024 kuntavaalivaikuttamisen suunnitelma ja nostetaan vaalivaikuttamisessa esille lasten ja nuorten ääntä ilmasto- ja luontokysymyksissä mm. heidän oikeuttaan lähiluontoon, ulkona oppimiseen ja ympäristökasvatukseen sekä ekologisesti kestävästi toimivaan päiväkotiin ja kouluun. LYKKY uskoo, että vahva luontosuhde on avain ekologisesti kestävästä maailman ja planetaarisen hyvinvoinnin edistämiseksi ja tämä näkyy vaaliviestinnässä. Vaalivaikuttamista tehdään myös yhdessä muiden ympäristökasvatuksen Pyöreän pöydän toimijoiden kanssa.

Tulokset ja mittarit:

Tuloksena laajempi ymmärrys ja tunnettavuus luontokoulu- ja ympäristökoulutoiminnasta valtakunnallisesti. Saadaan uusia työkaluja ja osaamista vaikuttamistyön avuksi. Tunnettavuuden lisääntymisen ja uusien kontaktien kautta saadaan uusia yhteistyömahdollisuuksia sekä varainhankinnan mahdollisuuksia esim. myytyä MAPPA mainosbannereita. Kuntavaaleissa puolueiden ja ehdokkaiden teemoissa näkyy liiton ja ympäristökasvatuksen Pyöreän Pöydän esiin nostamia aiheita, kuten lasten ja nuorten luontosuhde, lähiluonnon merkitys ja ekologisesti kestävä koulu sekä erityisesti kuntien luonnon monimuotoisuus- ja ilmastotavoitteet.

- Luontokoulu-käsikirja koottuna alkukeväältä 2025 (toteutunut kyllä/ei)
- Laajempaan digitaaliseen oppaaseen ja vaikuttamistyöhön on saatu hankerahoitus (kyllä/ei)
- Webinaarit toteutuneet (kyllä/ei), webinaarissa tavoitettu sellaisia kuntia, joilla ei ennestään luontokoulutoimintaa (kyllä/ei)
- webinaareissa osallistujia vähintään 10 eri kunnasta (kuinka monesta kunnasta osallistujia)
- webinaarin palaute on hyvää ja osallistujat kiinnostuneita keskustelemaan jatkossa lisää (palautekysely arviointi 1-5 asteikolla 3->)
- Vähintään yksi uusi yhteistyö muodostunut vaikuttamistyön seurauksena.

Tavoite 2: Ympäristökasvatuksen ja ulkona oppimisen osaaminen leviää laajalle ja kuuluu kaikille (MAPPA.fi ja ULOS-UT-OUT 2026 -suurtapahtuman kautta)

10 vuotta käytössä ollut palvelu on vakiinnuttanut paikkansa ympäristökasvatusmateriaalien ja palveluiden sekä lapsille ja nuorille suunnatun ajankohtaisen luonto- ja ympäristötiedon kokoajana ja välittäjänä. MAPPA lisää myös kasvattajien osaamista kansalaishavainnointiin lasten ja nuorten kanssa, mikä edistää lapsia ja nuoria tuottamaan tietoa omasta lähiympäristöstä tutkimuksen ja päätöksenteon tueksi. MAPPA.fi palvelun rahoittamiseksi tarvitaan ja etsitään edelleen keinoja riittävän ylläpidon ja jatkokehittämisen varmistamiseksi julkisin varoin. MAPPA uudistettiin vuosien 2021 – 2022 aikana Opetus- ja Kulttuuriministeriön erillisrahoituksella, mutta sen vuosittaiselle ylläpidolle ja tavoitteelliselle pitkäjänteiselle kehittämiselle ei ole saatu lisärahoitusta. Esim. liitto ei ole onnistunut nostamaan yleisavustuksen määrää, vaikka palvelun käyttäjämäärät ja vaatimukset sen myötä kasvavat vuosittain ja palvelu on kehuttu, pidetty ja kovassa käytössä. Nykyinen yleisavustus ei vastaa alustan tarvittavia kehittämiskuluja. Toinen iso ponnistus liitolla on joka 3. vuosi järjestettävä ULOS-UT-OUT, jonka rahoittamiseen tarvitaan ulkopuolista hankerahoitusta tuottajatoimikunnan rahallisen panostuksen ja osallistujamaksujen lisäksi

- MAPPA hakualustaa ja palvelua ylläpidetään, päivitetään ja markkinoidaan säännöllisesti ja aktiivisesti, sitä hyödynnetään ja tarjotaan työkaluksi aktiivisesti monenlaisessa yhteistyössä ja hankkeissa. Palvelu pidetään houkuttelevana ja ajankohtaisena kaikille mm. nuoriso-, opetus-, kasvatus-, ympäristö- ja ympäristökasvatuksen ja ulkona oppimisen alan toimijoille, järjestöille ja julkishallinnollisille toimijoille. MAPPA levittää eri toimijoiden julkisin varoin ja säätiörahoituksella hankkeissa tuotetut materiaalit laajasti käyttöön, ja säilyttää sekä levittää näitä myös hankkeiden päättymisen jälkeen. Tätä kautta taataan lapsille ja nuorille laadukasta, ajantasaista ja tutkittuun tietoon pohjautuvaa ympäristökasvatusmateriaalia yhdenvertaisesti riippumatta alueen muista ympäristökasvatuksen tukipalveluista.

- LYKKY tutkii ja hakee jatkuvasti aktiivisesti rahoitusta MAPPA.fi -palvelun ylläpitoa ja kehittämistä varten. Viime vuosina kehittämistyötä on tehty pienimuotoisesti eri hankkeissa. Alusta on tällä hetkellä toimiva, suosittu ja haluttu yhteistyökumppaneita ajatellen. Pientä kehittämistyötä tehdään 2024- 2025 vuosina erillisellä pienellä hankerahoituksella (MAPPA 10 v). Palvelulle etsitään rahoitusta vuonna 2025 ja liitto panostaa mainosbannerimyyntiin osana omaa varainhankintaa.
- MAPPAan kehitetään yhdeksi pääotsikkovalikoksi ”Luontoon/Luontoretelle” osio materiaalien ja reppujen viereen. Osiossa kasvattajien ja opettajien sekä lasten ja nuorten käytössä on helposti käytettävissä tutkimustietoon perustuvaa lajitietoa, luonnonhavainnointia, luontokatoa ja luonnontilaa esittelevä kokonaisuus. Osion kehittämiseen etsitään myös yhteistyökumppaneita ja rahoitusta.
- MAPPA.fi materiaalien luokitusta ja sisältöjä kehitetään huomioimaan paremmin erityisryhmien tarpeet, kuten liikuntarajoitteet, näkö- ja kuulovammaiset sekä erilaiset oppimisen haasteet. Näin tuetaan näiden kohderyhmien luontoyhteyden vahvistamista. MAPPA.fi palvelussa nostetaan teemana esille erilaiset oppijat, selkosuomi -materiaalit, saavutettavat luontopolkujen LYKE-verkostossa.
- Haetaan rahoitusta MAPPA.fi materiaalien kääntämiseksi ruotsiksi, etenkin Luontohavainnoinnin ja Kestävyden tiekartan kääntämiseksi.
- ULOS UT OUT 2026 ”Ihan villinä” -suur tapahtuman järjestäjien kokoaminen, tapahtuman suunnittelu ja konkreettiset valmistelut tehdään vuoden 2025 aikana. Tapahtuma järjestetään Tampereella ja kaupungilta yritetään saada maksutta tai hyvin edullisesti sopiva tila (esim. koulu) käyttöön. Tampereen kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden turvin tapahtuma pyritään järjestämään helposti saavutettavaksi ja osallistujille edulliseen hintaan. Tapahtuman toteuttamiseksi etsitään myös ulkopuolista rahoitusta kulujen kattamiseksi.
- Yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään ja siihen sisällytetään myös nykytilan kartoitus. LYKE-verkoston jäsenille viestitään ja ohjeistetaan päivitetyn suunnitelman käyttämisestä ja autetaan nykytilan selvittämisen toteuttamisessa.

Tulokset ja toiminnan mittarit (mittarit suluissa yksittäisten tulosten perässä):

Tuloksena laadukas, ajantasainen ja kiinnostava MAPPA.fi alusta, jota hyödynnetään aktiivisesti yhteistyössä ja erilaisissa eri toimijoiden yhteistyöhankkeissa. Ympäristökasvatusalan toimijoille MAPPA.fi on ensisijainen alusta palveluiden ja materiaalien jakamiselle. Opettajat ja kasvattajat käyttävät aktiivisesti alustalla olevaa luonto -osiota ja oppilaat saavat näin tärkeää tietoa luonnon monimuotoisuudesta, oppivat tekemään havaintoja luonnossa, tunnistamaan lajeja ja saavat tätä kautta vahvistettua luontosuhdettaan.

- on tehty kysely käyttäjille MAPPA käytettävyydestä ja ajantasaisuudesta, käyttäjien ja materiaalien määrä on kasvanut edellisestä vuodesta, Luonto-osion käyttäjien määrä on 1000 yksilöityä käyttäjää
- MAPPA.fi mainosbannereita on myyty vuodelle 2025 ja 2026 (mainosten määrä, mainosmyynti kasvanut 1000 eurolla edellisestä vuodesta)
- MAPPA.fi on mukana työkaluna eri yhteistyössä ja hankkeissa (kyllä/ei, määrä ja yhteistyön laatu ja laajuus)
- Mappa.fi palvelussa näkyy yhdenvertaisuus ja saavutettavuus -teemat (teemareppujen määrä, käyttäjien määrä), näistä on tehty vuoden aikana nostoja liiton somekanavissa (nostojen määrä).
- ULOS-UT-OUT -suur tapahtuman, UULO2026 (Tampereella 2026), suunnittelu ja valmistelu on tehty ja ohjelmahaku tuottanut monipuolisen, ajankohtaisen ja kiinnostavan ohjelman. Tapahtuman rahoitus on riittävä ja osallistujamaksu osallistujille on maltillinen. Vuoden 2025 toimien pohjalta tapahtuma toteutuu vuonna 2026 ja sen ilmoittautuminen voidaan aloittaa keväällä 2026. on saatu mukaan uusia tapahtuman ohjelmatuottajia (tapahtuman budjetti ja rahoitussuunnitelma, osallistujamaksun suuruus, työpajaehdotusten määrä = vuonna 2023, uusien toimijoiden määrä vs. työpajojen määrä)

- Yhdenvertaisuussuunnitelma ja saavutettavuusasiat ovat osana LYKE-verkoston sertifiointia ja mukana suunnitelmassa on myös yhdenvertaisuuden nykytason selvitys. Suunnitelma ohjaa liiton yhdenvertaisuustoimintaa ja sitä käytetään myös LYKE-verkostossa. Yhdenvertaisuussuunnitelman mukaisesti liitossa tarjotaan työ- ja harjoittelumahdollisuuksia monenlaisten kulttuuri- ja väestötaustojen ja sukupuolten edustajille. Liitto tarjoaa koulutusta LYKE-verkostolle yhdenvertaisuuteen liittyvissä asioissa näiden sitä toivoessa. MAPPA.fi palvelussa nostetaan teemana esille yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta mm. erilaiset oppijat ja selkosuomi- materiaalit. (On päivitetty yhdenvertaisuussuunnitelma ja siinä kuvattu nykytila. Suunnitelma jalkautettu LYKE-verkostolle kyllä/ei)

Strateginen tavoite 2: Ympäristökasvatus on laadukasta

Tavoite 1: LYKE-sertifiointijärjestelmän kaksivuotinen kehittämis- ja uudistustyö valmistuu ja ohjaa LYKE-verkoston toimintaa entistä vaikuttavampaan ja laadukkaampaan ympäristökasvatustyöhön

Toimenpiteet:

- Viedään loppuun kaksivuotinen sertifiointin uudistamistyö. Osana sertifiointityötä tehdään myös verkoston toimipisteiden eri roolien tunnistamista ja uutta ryhmittelyä. Uudistuksessa hyödynnetään myös vuoden 2024 Erasmus+ hankkeen Together Towards Improved Quality of Environmental Education oppeja kehittämistyössä. Hankkeessa mukana on ollut liiton lisäksi Suomen ja Viron kestävyyskasvatusta painottavia ympäristökasvatustoimijoita, kuten Suomesta LYKE-verkoston Ympäristökoulu Polku. LYKE-sertifiointiin tuodaan mukaan Viron ympäristökasvatussertifiointista kasvattajien ja opettajien itsearviointi sekä ympäristökasvatuserojen ja materiaalien laadun arviointi.
- Sertifiointiin ja auditointiin liittyvät lomakkeet ja niiden visuaalinen ilme uudistetaan
- LYKE-sertifiointia nostetaan esille liiton markkinoinnissa ja sillä tavoitellaan verkostoon mukaan uusia toimijoita. Markkinoinnissa painotetaan lasten ja nuorten äänen kuulumista kuntien ilmasto- ja luontotoimien edistämiseksi luontokoulutoiminnan kautta sekä lasten ja nuorten luontosuhteen vahvistamista.
- Kaikki uudet LYKE-verkostoon haluavat toimipisteet auditoidaan jatkossa, uudistuksen myötä, ennen jäseneksi hyväksymistä liiton toimihenkilöiden toimesta toiminnan laadun varmistamiseksi.

Tulokset ja arviointimittarit:

Liiton ja LYKE-verkoston vaikuttavuutta on kehitetty ja sitä pystytään arvioimaan konkreettisin työkaluin ja mittarein. LYKE-verkoston toimintaa ohjaa ajantasainen, vaikuttava ja houkutteleva sertifiointijärjestelmä. Järjestelmä on liiton strategian mukainen ja palvelee erilaisia luonto- ja ympäristökasvatustoimintaa tarjoavia toimijoita ja ottaa huomioon näiden toimijoiden tarpeet ja lähtökohdat nykyistä paremmin.

- Sertifiointin kehittämistyö on valmis ja vuonna 2024 aloitettu auditointikierron on valmis ja dokumentoitu huolellisesti jatkoa varten, jotta auditointikierron on helppo toteuttaa uudelleen kolmen vuoden päästä uusien kriteerein. (kyllä/ei, auditoitujen toimipisteiden määrä)
- Sertifiointiin on kehitetty mukaan virolaisten ympäristökasvatustoimijoiden mallin innoittamana opettajien itsearviointi ja sitä on kokeiltu käytännössä (kyllä/ei, toteutuneet itsearviointit kpl)
- MAPPA.fi materiaaleissa käytössä arviointikriteeristö tai vähintään omatoiminen julkaisijan itsearviointi (kyllä/ei)
- Sertifiointia ja LYKE-verkostoa on markkinoitu, LYKE-verkostoon on saatu yksi uusi toimija, uusi toimija on auditoitu ennen hyväksymistä jäseneksi. (Arviointi kyllä/ei)

Tavoite 2: LYKKY tuo ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen ja ulkona oppimisen tietoa ja osaamista Suomessa kasvattajille, opettajille sekä LYKE-verkoston toimijoille

Toimenpiteet:

- Osallistumme Opetus- ja Kulttuuriministeriön ja muiden ministeriöiden tilaisuuksiin, osallistumme ja verkostoidumme etenkin nuoriso-, koulutus- ja ympäristöalan ja -politiikan ajankohtaisissa tilaisuuksissa. Vaikutamme asiantuntijana kyseisten alojen kehittämistyöhön lausunnoilla ja osallistumalla aktiivisesti esim. kehittämistyöpajoihin.
- Vuonna 2025 yritämme erityisesti osallistua ja vaikuttaa sekä yksin, että yhdessä ympäristökasvatuksen Pyöreän Pöydän toimijoiden kanssa, Opetus- ja Kulttuuriministeriön Peruskoulun tulevaisuustyö -hankkeen eri vaiheissa ja seminaareissa. Syksyn 2024 Pyöreän Pöydän kokouksiin on kutsuttu hanketta ja sen työskentelyä esittelemään erityisasiantuntija Venla Bernelius, ja asiantuntijana toimiva Turun yliopiston maantieteen professori Jukka Käyhkö. Käyhkö kuuluu hankkeen Ekologinen ja sosiaalinen kestävyys -teematyöryhmään ja liitto haluaa tuoda Peruskoulun Tulevaisuustyössä näkyviin myös lasten ja nuorten näkökulman ympäristökasvatuksen, ulkona oppimisen ja luontosuhteen vahvistamisen edistämisen myötä. Liiton tavoitteena on olla niin vahva ja näkyvä toimija alalla, että jatkossa vastaavissa hankkeissa meitä haluttaisiin kuulla asiantuntijoina.
- Asiantuntijajärjestönä tuomme kansallisten ja kansainvälisten ohjelmien ja tutkimuksen tietoa ja osaamista Suomeen MAPPAssa, UO 2026 -suurtahtuman ohjelmavalmistelussa ja erilaisissa hankkeissa. Hakemamme hankeavustukset liittyvät aina näihin ajankohtaisiin asioihin ja niistä kumpuaviin yhteistyöpyyntöihin. Ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen asiantuntemusta tarjotaan opetus-, kasvatus- ja nuorisoalan hyödynnettäväksi. Liiton asiantuntemus ja MAPPA.fi palvelun mahdollisuudet tunnetaan ja näkyvät alan verkostoissa sekä kasvatus- ja koulutusosalalla ja -tutkimuksen parissa.
- Jatketaan yhteisten eurooppalaisten kestävyyskasvatuksen suosituksista, kuten GreenComp-osaamiskehyksen ja EU-komission suositus kestävän kehityksen kasvatukselle, viestimistä MAPPA.fi -palvelun hakukriteereiden, teemareppujen ja liiton viestinnän kautta.
- Tuodaan osaamista, koulutetaan ja tehdään yhteistyötä ulkona oppimisesta, luontosuhteen vahvistamisesta ja kestävyyskasvatuksesta sellaisten lasten ja nuorten kanssa toimivien tahojen kanssa, joiden pääasialliseen toimintaan ympäristökasvatus ei kuulu ennestään. Esimerkkinä tällaisesta yhteistyöstä samoissa toimistotiloissa toimivat Tampereen Mannerheimin lastensuojeluliitto, Aivoliiton alainen Kielipolku ry ja seurakunnat.
- LYKE-verkostolle järjestetään ja tarjotaan koulutuksia ja palveluita, jotka vahvistavat verkoston toimijoiden osaamista ja ammattitaitoa sekä heidän toteuttamansa ympäristökasvatuksen laatua ja vaikuttavuutta. Verkoston toimijoita pyydetään mukaan yhteishankkeisiin sekä yhteistyöhön asiantuntijoina ja tekijöinä.
- Liitto kertoo rohkeasti ja aktiivisesti omasta toiminnastaan ja markkinoi tuotoksiaan, sekä LYKE-verkoston tuotoksia ja tarjontaa (kuten opettajien ja kasvattajien koulutukset ja ympäristökasvatushankkeet ja -materiaalit). Pääasialliset levittämisen- ja viestintäkanavat ovat MAPPA.fi sekä liiton ja verkoston toimijoiden sosiaalisen median alustat, liiton lähettämät uutiskirjeet sekä verkkosivujen ajankohtaissivu. Kohderyhmänä ovat kasvattajat, opettajat, toiset järjestöt, kuntien toimijat sekä erilaiset tutkimuslaitokset ja viranhaltijat. Viestintätyyli on innostava ja ideoita antava. Esim. viime vuosina liitto on tehnyt useita viestinnällisiä luonnon monimuotoisuuteen liittyviä ympäristökasvatusvideoita, MAPPA-teemareppuja, nostanut sometileillä LYKE-toimijoiden postauksia ja kertonut innostavalla tavalla omasta toiminnastaan ja

kokemuksistaan. Lisäksi tehdään muuta koulutus- ja viestintäyhteistyötä, joiden kohderyhmänä on opetus-, kasvatus- ja nuorisolan opiskelijoita kouluttavat oppilaitokset.

Tulokset ja arviointimittarit:

LYKKY tunnetaan ympäristökasvatuksen asiantuntijana ja on kiinnostava kumppani ympäristökasvatuskentän ulkopuolella. LYKKY on kestävyys- ja ympäristökasvatuksen, ulkona oppimisen ja luontokysymysten asiantuntijajärjestö, jota halutaan kuulla näihin liittyvissä asioissa valtakunnallisesti, niin poliittisten päättäjien, viranhaltijoiden kuin tutkijoidenkin toimesta erilaisissa lapsiin ja nuoriin liittyvissä ympäristökysymyksissä. Liittona levitämme ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen sekä ulkona oppimisen osaamista laajemmalle kasvattajien ja opettajien keskuudessa ja edelleen lapsille ja nuorille.

- Liitto on osallistunut Suomen hallituksen Peruskoulun Tulevaisuustyö -hankkeeseen vaikuttamalla ja osallistumalla hankkeessa ja tilaisuuksissa kutsuttuna (kyllä/ei, tehdyt toimenpiteet)
- LYKE-toimipisteistä (puolet) osallistuvat vuoden aikana johonkin liiton järjestämään koulutukseen, LYKE-porinoihin, LYKE-verkoston koulutuspäiville tai vuosikokouksiin. Tilaisuuksista kerätään ilmoittautumistiedot, jossa myös kysytään osallistujan paikkakuntatieto liiton valtakunnallisuuden osoittamiseksi. (ilmoittautumisten määrä eri toimipisteistä, lomake Järjestimestä)
- Liitto mukana yhdessä isossa yhteishankkeessa. Liitto saanut hankehakemukseen kirjoitettua osaamistaan (mm. MAPPA.fi, ympäristökasvatus luonnon monimuotoisuuteen ja kansalaishavainnointiin, eurooppalaisiin kestävyyskasvatuksen suosituksiin ja Agenda 2030 tavoitteisiin liittyen). (Arviointi: onko hakemuksia tehty (kyllä/ei), onko mukana LYKKYN esiintuomia teemoja ja päämääriä (kyllä/ei))
- Eurooppalaiset kestävyyskasvatuksen suositukset näkyvät liiton hankkeissa ja viestinnässä sekä MAPPA.fi -palvelussa ja UUO2026 -suurtaapahtuman suunnittelussa (kyllä/ei), Greencomp on käytetty hakukriteeri MAPPA.fi -palvelussa (hakujen kpl määrä)
- Liitto on kouluttanut vuoden aikana uusia toimijoita, kuten järjestöjä luontokasvatuksesta, ulkona oppimisesta ja kestävyyskasvatuksesta (kyllä/ei, määrä ja tahot)

Strateginen tavoite 3: ympäristökasvatus on vaikuttavaa lapsia ja nuoria osallistaen

Tavoite 1. Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liiton strategia päivitetään tuleville vuosille

Toimenpiteet:

- Liiton nykyinen strategia päättyy vuoteen 2025, joten strategia päivitetään tuleville kolmelle vuodelle. Lähtökohtina strategialle on liiton visio ja missio, arvot, Nuorisolain ja sitä kautta Opetus- ja Kulttuuriministeriön vaatimat edellytykset yleisavustukselle sekä ympäröivän maailman trendit ja heikot signaalit.
- Strategiatyötä varten kootaan hallituksen ja toimihenkilöiden muodostama strategiatiimi. Strategiaa työstetään yhteisessä suunnittelupäivässä, johon kutsutaan laajasti mukaan osallistujia LYKE-verkostosta hallituksen ja ohjausryhmän lisäksi.
- Strategiatyön aikana kuullaan eri asiantuntijoita ja kootaan yhteen erilaista oleellista taustamateriaalia työn tueksi. Asiantuntijajärjestönä liitolla on tällaista tietoa, osaamista ja taustamateriaalia jo ennestään paljon.

Kaikkea materiaalia ja asiantuntijatyötä hyödynnetään myös muussa liiton toiminnassa, kuten toimintaideoissa ja hankeideoinnissa ja vaikuttamistyössä.

- Strategiatyön yhteydessä tarkistetaan aina myös liiton missio ja arvot sekä säännöt.
- Liiton toimintaa selkiytetään hallinto-ohjeen mukaisesti etenkin LYKE-ohjausryhmän osalta ja sen roolia vahvistetaan asiantuntija-neuvonantajana. Päätösvalta liitossa on hallituksella ja yleiskokouksissa verkoston valtuutetuilla ja tästä näkökulmasta nykyistä ohjausryhmän kokouskäytäntöä ja -rakennetta muutetaan kevyemmäksi.

Tavoite 2. Lasten ja nuorten tieto, taito ja vaikuttamismahdollisuudet lisääntyvät

Liitto kehittää ja tarjoaa lapsille ja nuorille työkaluja luonnon monimuotoisuuden ja ilmastonmuutoksen ymmärtämiseksi, luontosuhteen vahvistamiseksi ja ympäristöahdistuksen vähentämiseksi. Työkalut tukevat nuoria aktiivisessa kansalaisuudessa. Tämän kautta lapsilla ja nuorilla on enemmän ymmärrystä vaikuttamismahdollisuuksistaan omaan elinympäristöönsä ja kestävään tulevaisuuteen. Liiton tekemässä vaikuttamistyössä tuodaan lasten ja nuorten ääni kuuluviin. Tieto saadaan suoraan lapsilta ja nuorilta LYKE-verkoston toimipisteissä kerättävän palautteen kautta, ohjausryhmään nimettävän nuorten edustajan kautta, sekä kasvattajien kautta.

Lasten ja nuorten ääni tuodaan kuuluville niissä verkostoissa ja ohjausryhmissä, joissa liitolla on edustus sekä poliittisessa vaikuttamistyössä. Pohjana tälle työlle toimii mm. Valtakunnallinen nuorisotyön ja politiikan ohjelmat vuosille 2020–2023 sekä 2024–2027 (valmistelussa). LYKKY jatkaa palautteen keräämisen kehittämistä systemaattisemmaksi: MAPPA.fi palvelun sisältöjen tuottajille ja käyttäjille, sekä liiton koulutuksiin ja työpajoihin osallistuvien palautetta kerätään palautelomakkeilla, sekä vaikuttavuuden seurantamenetelmiä, joita LYKE-toimipisteet voivat hyödyntää myös omassa toiminnassaan, ja joilla voidaan arvioida myös LYKE-verkoston toimijoiden kasvattajille tarjoamien palveluiden vaikuttavuutta.

Toimenpiteet:

- Varmistetaan, että LYKE-verkoston ohjausryhmän nuorisoedustaja (Valtioneuvoston Nuorten luonto- ja ilmastoryhmästä) pääsee kokouksiin ja tulee niissä kuulluksi. Hänen asiantuntemustaan kuullaan myös aktiivisesti strategiatyössä haastatteleamalla ja kutsumalla mukaan strategiatyöryhmään.
- Strategiatyössä kuullaan myös muita nuorisoalan toimijoita. Esimerkiksi haastatellaan LYKE-verkoston toimipisteiden Lapinlahden Lähteen kaupunkiluontokeskuksen toimijoita. Heidän hankkeessaan teetetyn kyselyn tuloksia, lasten ja nuorten luontosuhteen vahvistamisesta, hyödynnetään myös liiton toiminnassa.
- LYKKYN harjoittelijoilta kerätään palautetta, jossa mm. kysytään heidän osallistumismahdollisuuksistaan liiton toimintaan, vastuunantamisesta sekä asiantuntijuuden ja mielipiteiden arvostamisesta työssä sekä mitä uutta tietoa ja taitoa he saivat työtään ja yhteiskunnallista osallistumista varten.
- LYKE-verkoston toimijoiden käyttöön laadittuja lasten ja nuorten sekä kasvattajien ja opettajien kyselylomakkeita ohjeistetaan ja kannustetaan käyttämään ja saaduista palautteita käytetään verkoston vaikuttavuuden ja laadun arvioinnin apuna auditoinnin ohella. Tuloksia hyödynnetään myös liiton strategiatyössä vaikuttavuutta arvioitaessa.
- Osallistumme ja verkostoidumme aktiivisesti, mutta tarkoituksenmukaisesti, vuosittain eri nuoriso-, kasvatusta- ja ympäristöalan tapahtumissa ja tilaisuuksissa. Näissä esitellään MAPPAa, UUO2026 -suur tapahtumaa, liiton hankkeiden tuotoksia sekä LYKE-verkosta opetus-, kasvatusta- ja nuorisoalalla toimiville sekä alojen opiskelijoille (seminaarit, webinaarit ja koulutukset). Kasvattajat ja opettajat saavat tietoa liiton toiminnasta ja tarjoamistamme ympäristökasvatustamateriaaleista sekä luontokoulutoiminnasta

Suomessa. Keräämme yllä olevista tilaisuuksista opettajilta mielipiteitä, ideoita ja palautetta kulloisenkin tarpeen mukaan kilpailuin ja palautelomakkein.

- MAPPAan lisätään uusimmat kansalaishavainnointiin liittyvät projektit, jotka innostavat lapsia ja nuoria tuottaman tietoa omasta lähiympäristöstä tutkimuksen ja päätöksenteon tueksi.
- Vuonna 2025 osallistumme omalla näyttelypisteellä ainakin seuraaviin tapahtumiin:
 - opetus- ja koulutusalan Educamessut (01/25)
 - NUORI2025 – valtakunnalliset nuorisotyön päivät (04/25)
 - ITK-konferenssi (04/25)
 - Biologian ja maantieteen opettajien liiton syyspäivät (10/25)
 - Tampereen ja Helsingin yliopistojen opettajankoulutuslaitosten kanssa opettajaksi opiskeleville järjestetyt luontokoulupäivät (10/25)
 - Lisäksi LYKKY osallistuu erilaisiin ajankohtaisiin ympäristö-, luonto-, ympäristökasvatus-, opetus- ja nuorisoalan verkostoihin, kuten monivuotisiin yhteistyöverkostoihin ympäristökasvatuksen Pyöreä Pöytä, Metsän Oppimispolku, Seikkailukasvatuksen verkosto ja LUMA-Suomi verkosto sekä Suomen luonnonpäivän toimikuntaan. Seuraamme myös muiden alan järjestöjen toimintaa ja hanketyötä sekä erilaisia opettajille ja kasvattajille suunnattujen toimijoiden tarjontaa (mm. yliopistojen tutkimushankkeet, tutkitusti.fi tiedemediahanke). Näin saamme ajankohtaista tutkittua tietoa lasten ja nuorten elämään mahdollisesti vaikuttavista asioista nyt ja tulevaisuudessa ja pystymme näiden pohjalta kehittämään liiton toimintaa ja sen ajankohtaisuutta

Tulokset ja mittarit:

Ensisijaisena tuloksena vaikuttamistyön pohjalta nuoret alan opiskelijat, opettajat ja kasvattajat saavat tietoa ja osaamista toimia itse ulkona opettamisen ja ympäristökasvatuksen menetelmin lasten ja nuorten kanssa. Tätä kautta välillisenä (mutta liiton perustehtävän tarkoituksenmukaisena tuloksena) lapset ja nuoret saavat ajankohtaista ja innostavin menetelmin opetettua tietoa ja osaamista luonnosta ja ympäristöstä, ymmärrys omista vaikuttamismahdollisuuksista lisääntyy ja luontosuhde vahvistuu. Liiton vaikuttavuuden arvioinnin kehittäminen aloitettiin vuonna 2021. LYKKYN ja LYKE-verkoston oman vaikuttavuuden arvioinnin kehittämisen pohjana on käytetty mm. Osaamiskeskus Kentaurin kehittämiä mittareita. Vaikuttavuuden arvioinnin kautta pystymme paremmin arvioimaan luonto- ja ympäristökoulutoiminnan aikaansaamaa muutosta lasten ja nuorten toiminnassa, asenteissa ja tiedoissa. Vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseksi jatketaan yhteistyötä tutkimuslaitosten, esimerkkinä Jyväskylän yliopiston koulutuksen tutkimuskeskus sekä kansainvälinen ECF4CLIM-hanke, jonka tavoitteena on edistää ja tutkia yksilöiden ja yhteisöjen kestävyysosaamista.

- Liiton osallistumiset on kirjattu ja niiden määrä on tarkoituksenmukainen suhteessa työaikaresursseihin (osallistumisten määrä kpl)
- Opettajilta ja kasvattajilta on kerätty ja saatu ideoita ja palautetta vähintään kolmessa tapahtumassa vuoden aikana (palautteiden/kyselylomakkeiden määrä ja tulokset). Opettajilla, kasvattajilla ja nuorisotyöntekijöillä on paremmat valmiudet ohjata lapsia ja nuoria vahvaan luontosuhteeseen ja kestävään elämäntapaan (MAPPA:n kävijäkyselyn tulokset)
- LYKE-verkoston ohjausryhmän nuorten edustaja Valtioneuvoston Nuorten luonto- ja ilmasto-ryhmästä on osallistunut liiton toimintaan ohjausryhmässä ja strategiatyössä (kyllä/ei)
- Strategiatyössä on kuultu nuorisoalan toimijoita ja selvitetty erityisesti lasten ja nuorten tarpeita liiton tulevien vuosien työn suunnittelua ajatellen (strategiatyössä käytetyt selvitykset, haastattelut ja kyselyt)
- Lykkyn työharjoittejoilta on saatu palautetta ja se kertoo nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittymisestä työelämän kysymyksissä (kyllä/ei)

- Lasten ja nuorten kyselylomake LYKE-verkoston vaikuttavuuden arvioimiseksi on käytössä laajasti, toimintavuonna 2025 vähintään 50 prosentilla LYKE-toimipisteistä. Lomakkeiden valmistuminen ja käyttöönotto venyi syksylle, joten vuonna 2024 tämä tavoite ei toteutunut. Siksi sama tavoite otetaan vuodelle 2025. (Lomakkeiden käyttö eri toimipisteissä valtakunnallisesti kpl toimijoita, tulosten analysointi liitossa)

Muu kuin yleisavustuksella tehtävä toiminta

Lykkällä on lisäksi vaihtelevasti muulla kuin yleisavustuksella toteutettavia hankkeita. Näihin haetaan erilaista ulkoista rahoitusta, kuten säätiörahoitusta. Vuonna 2025 liitto on päätoteuttajana MAPPA 10 ja Pölyttäjät viestintuojina -hankkeissa. Lisäksi olemme mukana Jyväskylän yliopiston kansainvälisessä CreaBirds -hankkeessa ja pienimuotoisesti Pohjoismaisessa yhteistyöhankkeessa Environmental Education and Nature interpretation in the Nordics. Lisää vuoden 2025 toteutettavista hankkeista sekä haetuista hankkeista toimintasuunnitelman lopussa.

Toiminnan saavutettavuuden edistäminen

Muutamana viime vuotena Suomessa näkyneet taloushaasteet vaikuttavat myös LYKE-verkoston, esimerkiksi verkoston toimipisteitä on lakkautettu (mm. Jyväskylän luontokoulu ja Metsähallituksen toimipisteitä). Tästä syystä on entistä tärkeämpää laajentaa LYKE-verkosta etenkin niihin paikkoihin, joissa opettajilla ei tällä hetkellä ole mahdollista saada LYKE-verkoston tukea. Jotta mahdollisimman monella lapsella ja nuorella olisi pääsy luonto- ja ympäristökoulutoiminnan pariin. Tämä on nostettu myös yhdeksi vuoden 2025 keskeisistä tavoitteista mm. kuntavaalivaikuttamisen kautta. MAPPA-palvelun ympäristökasvatusmateriaalit ja työkalut ovat kaikkien lasten ja nuorten kanssa työskentelevien käytössä toimialueesta riippumatta, ja se palvelee myös ruotsiksi. Pääosa materiaaleista on maksuttomia ja siten kaikkien saavutettavissa. MAPPA:n teknisten ratkaisujen valinnassa huomioidaan saavutettavuuden kriteerit.

Liiton tuottamissa materiaaleissa kiinnitetään huomiota tekniseen saavutettavuuteen, esimerkiksi verkkosivuihin, liiton tuottamien dokumenttien luettavuuteen myös koneellisesti ja videoiden tekstityksiin. MAPPA.fi-palvelun sisältöjen tuottajia kehoitetaan huolehtimaan materiaalien saavutettavuudesta ja ohjeistusta tähän liittyen laaditaan ja päivitetään säännöllisesti. Palvelussa on materiaalien rajaustyökalussa käytössä erityisryhmät ja näkö- ja kuulovammaiset. Vuonna 2025 kehitetään edelleen MAPPA.fi palvelun saavutettavuutta!

Yhdenvertaisuussuunnitelma antaa verkoston jäsenille eväitä kohdata erilaisia nuoria ja siten tekee LYKE-verkoston toiminnan saavutettavaksi monenlaisille oppijoille. Liiton verkkosivuilla kerrotaan mahdollisuuksista tukea liikuntarajoitteisten pääsyä luonto-opetukseen. <https://www.luontokoulut.fi/apuvalineet-liikuntarajoitteisille/>.

Yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen

LYKKYllä on käytössään yhdenvertaisuussuunnitelma, jota toteutetaan myös verkoston toimipisteissä. Tällä vahvistetaan erityisesti sosiaalista kestävyttä. Ihmisten väliset suhteet sekä kommunikaatio- ja tunnetaidot ovat tärkeänä osana kestävyysosaamista. Osana suunnitelmaa on käytössä myös vuonna 2024 koottava turvallisuusohjeistus, johon kirjataan turvallisen tilan periaate ja vihapuheesta vapaan keskustelun säännöt. Nämä ovat käytössä liiton tapahtumissa ja koulutuksissa, ja niitä jalkautetaan edelleen aktiivisesti LYKE-verkoston toimipisteiden toimintaan (<https://www.luontokoulut.fi/yhdenvertaisuus/>).

LYKKY on pieni järjestö, jolla on vain kaksi kokoaikaista vakituista työntekijää ja näiden lisäksi 1-2 määräaikaista työntekijää tarpeen ja rahoituksen mukaan. Liitto on työllistänyt jo useamman vuoden yhden osatyökykyisen työntekijän määräaikaaisesti. Tätä pyritään jatkamaan pitkäkestoisesti taloustilanteen mukaan. Rekrytoinnissa liitto huomioi erilaiset hakijat ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivityksessä liitto tulee suosimaan omassa

toiminnassaan ja suosittelee myös LYKE-verkostolle anonyymia rekrytointia. Liitolla on vuosittain 1–3 työharjoittelijaa. Opiskelijat ovat yleensä media- ja viestintäalalta, varhaiskasvatuksen opettaja- tai luonnontiedealan opiskelijoita. Liitto valitsee harjoittelijoita monipuolisesti eri aloilta ja eri sukupuoli-, kulttuuri- ja vähemmistöryhmien edustajista. Yhdenvertaisuuteen myös, että eri kulttuuritaustoista tulevia maahanmuuttajataustaisia henkilöitä pyritään saamaan harjoittelijoiksi liitolle ja verkostolle, jotta luonto- ja ympäristökoulutoiminta ja ympäristökasvatus näyttäytyisi myös heille houkuttelevana työllistymismahdollisuutena

LYKKY pyrkii lisäämään alueellista yhdenvertaisuutta, toimintaa toteutetaan sekä ruotsiksi että suomeksi, ja myös muita kieliä huomioidaan. Esimerkiksi MAPPA.fi-palvelun on käännetty valtaosaltaan myös ruotsiksi ja osia englanniksi. MAPPA.fi mahdollistaa opettajille ja kasvattajille myös selkokielisten ja monen kielisten materiaalien syöttämisen palveluun ja löytämisen palvelusta.

Useat LYKE-verkoston toimipisteet tarjoavat luonto- ja ympäristökoulutoimintaa erityisryhmille (esimerkiksi maahanmuuttaja- sekä erityistä tukea tarvitsevat lapset ja nuoret) ja lisäävät siten eri lähtökohdista tulevien lasten ja nuorten yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua luontosuhdetta ja kestävän elämäntavan taitoja rakentavaan toimintaan.

LYKE-koulutustapaamisten sisällöiksi toivotaan säännöllisesti koulutusta erityisryhmien kanssa toimimisesta ja tätä toivetta liitto on toteuttanut mm. liikuntarajoitteisen huomioimisessa luontokoulutoiminnassa, selkokielikoulutuksella, saavutettavuuskoulutuksina. Näin LYKKY lisää LYKE-toimijoiden osaamista erityisryhmien kanssa ja saa myös hyvät käytännöt verkostolta laajempaan jakoon ja käyttöön esim. MAPPAssa.

Vuoden 2025 yhdenvertaisuuteen liittyvä kehittämissuunnitelma:

- Liitto tekee yhteistyötä eri järjestöjen kanssa, joiden erityisosaamista yhdenvertaisuus ja saavutettavuus on esim. ULOS-UT-OUT -suurtapahtuman järjestelyissä ja ohjelmassa erilaisia hankkeita ja koulutuksia suunnitelluissa. Liiton omat ympäristökasvatusmateriaalit pyritty tekemään mahdollisimman saavutettavaksi, koska liitto tekee jokaisessa hankkeessa työstetystä uudesta toimintamallista tai menetelmästä ohjevideon tai pedagogisin menetelmin tuotetun opetusvideon hankkeen teemasta. Videot ovat sekä puhuttuja, että tekstitettyjä runsain kuvituksin mahdollisimman selkein ja yksinkertaisin sisällöin.
- LYKKY työstää selkokieliversioita MAPPAAN INaturalistin käytöstä sekä järjestää koulutuksen/MAPPA.fi ohjeistuksen tai koulutuksen Kielipolku ry:lle
- Yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään vuonna 2025 ja samalla kartoitetaan yhdenvertaisuuden nykytila. Toimenpiteet valitaan vuoden 2024 vuosikyselyn perusteella, kun tieto siitä, kuinka tehokkaasti LYKE-verkoston toimipisteet ovat laittaneet suunnitelman täytäntöön, onko heillä käytössä omia vastaavia ja mitä kehittämissideoita suunnitelmaan tulee. Lisättävänä suunnitelmaan on esimerkiksi suositus anonyymien rekrytoinnin käytöstä.
- Turvallisuusohjeistus (sis. Turvallisen tilan periaatteet) on käytössä ja sitä pidetään esillä kaikissa liiton järjestämissä tilaisuuksissa ja koulutuksissa, niin digitaalisesti kuin fyysisestikin ihmisten kokoontuessa. Kehittämistä tehdään rinnakkain yhdenvertaisuussuunnitelman kanssa esim. eri LYKE-verkoston toimipisteiden tarpeet huomioiden. Osana ohjeistusta on käytössä pelastussuunnitelman runko, jota täydennetään kunkin tapahtuman erityispiirteiden mukaan. Turvallisuusohjeistus on samalla monistettava ja erilaisiin tilanteisiin sovellettavissa oleva malli, jota LYKE-verkoston toimijat voivat hyödyntää omissa tapahtumissaan ja koulutuksissaan.

Nuorten osallistaminen

Nuorten osallistaminen päätöksentekoon

LYKE-verkoston ohjausryhmässä on yksi nuorisojäsen Allianssin koordinoimasta Valtioneuvoston kanslian alaisuudessa toimivasta Nuorten luonto- ja ilmastoryhmästä. Liiton hallitukseen etsitään aktiivisesti ja valitaan mahdollisuuksien mukaan vähintään yksi alle 29-vuotias jäsen. Toimintakauden aikana toteutetaan myös muita aitoja mahdollisuuksia nuorille osallistua liiton päätöksen tekoon sekä kuulla nuoria esim. harjoittelijoita osallistamalla ja LYKE-verkostolle kehitetyn lasten ja nuorten palautelomakkeen avulla.

Opinnäytetöiden tekijät ja työharjoittelijat tuovat kehittämistyöhön nuorten ja nuorten aikuisten arvokasta näkökulmaa. Samalla liitto tarjoaa nuorille työkokemusta, vastuuta ja työssä tarvittavaa tietoa ja taitoa esim. ympäristökasvatuksen menetelmistä ja lasten ja nuorten luontosuhteen vahvistamisesta. Teemme yhteistyötä oppilaitosten kanssa tarjoamalla nuorille työkokeilu-, harjoittelu- ja TET-paikkoja.

Luonto- ja ympäristökoulutoiminnan sertifiointikriteerien mukaisesti toimipisteiden tulee kerätä palautetta toiminnastaan lapsia ja nuoria osallistaen ja kehittää toimintaansa saadun palautteen perusteella. Monilla toimipisteillä on ollut käytössä jokin oma kysely. Lapsilta ja nuorilta kysytään palautetta luontokoulupäivän (tai -ohjelman) lopussa. Vuonna 2024 LYKKYssä kehitettiin LYKE-verkoston toimijoille yhteisesti käytettävät palautelomakkeet lapsille ja nuorille sekä kasvattajille. Palaute huomioidaan toimipisteiden toiminnan kehittämisessä, jotka välittävät tietoa puolestaan liitolle. Näin palaute vaikuttaa koko järjestön toimintaan sekä LYKE-verkoston luonto- ja ympäristökoulutoiminnan kehittämiseen. Näin liitto saa arvokasta tietoa luontokoulutoiminnan vaikuttavuudesta ja muutoksesta opituissa tiedoissa, taidoissa ja asenteissa.

Sertifiointikriteerit ovat tärkeä osa liiton laatutyötä. Vertaisauditoinnin yhteydessä tarkistetaan, miten lapsia ja nuoria on osallistettu ja miten heiltä saatua palautetta/ideoita on hyödynnetty. Liiton sertifiointin kehittämistyön isoimpana pitkän aikavälin tavoitteena on nimenomaan ympäristökasvatuksen laadun ja vaikuttavuuden arvioinnin parantaminen lasten ja nuorten takia. Nuorten osallistamisen näkökulmaa vahvistetaan myös auditoinnin ja sertifiointin kehittämistyössä.

Millä tavoin järjestö edistää nuorten kykyjä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa?

LYKKY tukee LYKE-toimipisteitä, joiden toteuttamassa luonto- ja ympäristökoulutoiminnassa on keskeistä toiminnallinen oppiminen, elämyksellisyys, osallisuus ja yhdessä tekeminen. Näiden avulla tuetaan lapsia ja nuoria kasvussa kestävään elämäntapaan ja annetaan valmiuksia toimia aktiivisina kansalaisina, jotka pitävät huolta sekä toisistaan että luonnosta ja ympäristöstä. Luonto- ja ympäristökoulutoiminnan kautta lapset ja nuoret saavat myös välineitä käsitellä ympäristö- ja ilmastohuoltaan sekä toimia kestäväns tulevaisuuden puolesta. MAPPA-palvelu ja ULOS-UT-OUT antavat opettajille ja kasvattajille valmiuksia opettaa nuorille yhteiskunnallista vaikuttamista.

Nuorisobarometri ja VANUPO (2024–2026) selvitystyö on nostanut esille nuorten ilmastohuolen ja huolen ympäristön tilan heikkenemisestä. Lapsilla ja nuorilla on oikeus oppia, kuinka ihmistoiminta vaikuttaa muihin lajeihin ja kuinka ekosysteemit kytkeytyvät toisiinsa. Nopeasti muuttuvassa maailmassa tarvitaan nopeaa tiedon kulkua, myös tutkijoilta suoraan lapsille ja nuorille, ja heidän opettajilleen. Vain ajantasaiseen tietoon nojaten voi osata arvioida luonnontilaa ja yksilön itsensä vaikutusta siihen. LYKKY edistää hankeyhteistöiden kautta lasten ja nuorten mahdollisuuksia saada ajantasaista tutkittua tietoa ja toisaalta osallistua tiedon keräämiseen kansalaishavainnoinnin keinoin. Osallistuminen kansalaistieteeseen tuo samalla tieteellisen tiedon lähemmäksi nuoren kokemusmaailmaa. Kansalaishavainnoinnilla kerätyt isot datamassat ja pitkät aikasarjat voivat ympäristön muuttuessa osoittautua tulevaisuudessa hyvinkin arvokkaiksi. Lasten ja nuorten havainnot voivat myös tuoda välitöntä tietoa lähiluonnon tilasta ja eliökunnasta esimerkiksi maankäyttöön liittyvän päätöksenteon tueksi.

Osallisuus kuuluu erottamattomana osana ympäristö- ja seikkailukasvatukseen, joiden leviämistä edistämme eri toimintamalliemme kautta. Lasten ja nuorten valmiudet osallistua kansalaisyhteiskuntaan paranevat, ja ympäristövaikuttamisosaaminen kasvaa. Hankkeiden kautta innostetaan lapsia, nuoria ja kasvattajia luonnon

havainnointiin sekä välitetään heille tutkittua tietoa lähiluonnon ja oman elinympäristön tilasta sekä keinoja vaikuttaa tilanteeseen.

Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen ympäristökasvatusohjelmien avulla on tärkeä osa promotoimaamme toimintaa, mikä näkyy LYKE-verkoston koulutustapaamisissa, kasvattajille suunnatussa viestinnässä ja koulutuksissa sekä MAPPA.fi-palvelun sisällöissä.

Järjestön talous

Vuoden 2025 taloussuunnitelma on esitetty talousarviossa.

Tavoitteena on yleisavustuksen korottaminen. Palvelemme valtakunnallisesti kaikkia lasten ja nuorten kanssa työtä tekeviä ympäristökasvatusoimijoita, ja vuodesta 2017 palvelut ovat lisääntyneet mutta koordinoitiresurssit pysyneet samana. Toiminnan painopisteissä LYKE-verkoston luonto- ja ympäristökoulutoiminnan koordinoinnin kanssa yhdessä on vahvana rinnalla noussut MAPPA.fi -hakupalvelun ja jakamislustan ylläpito ja kehittäminen sekä ULOS-UT-OUT-suurtahtuman koordinoitivastuu. Näiden kaikkien kolmen toimintamallin volyyymi on kasvanut viime vuosina tasaisesti.

Jotta MAPPA-palvelu pystyy vastaamaan tämän päivän tarpeisiin ja sen olemassa oleva potentiaali saadaan laajamittaiseen käyttöön, sen ylläpito (toimijoiden ja sisältöjen koordinointi, asiakaspalvelu ja tekninen ylläpito) edellyttää vahvistamista ja siten nostaa ylläpitokuluja sekä markkinointi- ja viestintäkuluja. MAPPAn avulla tavoitetaan suuri määrä kasvattajia, opettajia ja nuorisiohjaajia ja se palvelee niin koko ympäristökasvatuksen ja ulkona oppimisen kenttää ja toimijoita, kasvattajia ja opettajia kuin myös julkishallinnon toimijoita. Esim. julkisin varoin rahoitettujen hankkeiden tuotosten (kuten Keski-Suomen Ely-keskuksen / Ympäristöministeriön rahoittamat ympäristökasvatuksen kehittämishankkeet sekä OPH:n rahoittamat opettajien täydennyskoulutushankkeet ja opetuksen järjestäjien kestävyyskasvatushankkeet) löytyminen nykyistä kattavammin MAPPasta edellyttää riittävää koordinointi- ja viestintäresurssia.

Taloudellista kestävyyttä toteutamme hyödykkeiden ja palvelujen hankkimisella paitsi kustannustehokkaasti, myös niin, että luonnonvarojen käyttö minimoidaan ja etteivät heikommassa asemassa olevat joudu maksumiehiksi alihinnoitellun työn kautta. Tuomme esille talouden näkökulmaa verkostoissamme. Liiton budjetti on tiukka ja sieltä on karsittu kaikki mahdollinen ylimääräinen. Emme tee hankintoja, painata materiaaleja tai osta palveluita kuin kokonaisvaltaisen harkinnan kautta ja hallituksella hyväksyttäen. Taloudellista kestävyyttä edistetään myös kilpailuttamalla tarpeen mukaan maksulliset palvelut kuten puhelinliittymät, taloushallintopalvelut ja työterveys.

Toimenpiteet talouden hoitamiseksi vastuullisesti

Talousvastuut määräytyvät yhdistyslain ja järjestön sääntöjen antamissa puitteissa. Talousvastuulliselle työntekijälle eli toiminnanjohtajalle on määritelty ja rajattu selkeä raami taloutta koskeviin päätöksiin talousarvion puitteissa: yli 1000 euroa maksavat hankinnat tulee hyväksyttävä hallituksella. Toiminnanjohtaja raportoi taloustilanteesta säännöllisesti hallitukselle: tuloja ja menoja seurataan ajantasaisesti jokaisessa hallituksen kokouksessa. Kirjanpito on sähköisessä taloushallinto-ohjelmassa, jolloin talouden seuranta on mahdollisimman reaaliaikaista ja läpinäkyvää. Kirjanpitäjänä toimii tilitoimiston ammattilainen ja tilintarkastuksesta vastaa tilintarkastusyhteisön KHT-tilintarkastaja. Omavaraisuusastetta seurataan säännöllisesti. Varainhankintaa toteutetaan varainhankintasuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa. Vastuulliseen talouden hoitamiseen kuuluu järjestössämme myös säästeliäisyyttä korostava toimintakulttuuri eli esim. toiminnan kustannustehokkuus, kilpailutus ja kaikkien hankintojen huolellinen harkinta.

LYKKY tekee varainhankintasuunnitelman seuraaville vuosille sekä varautuu tiukempaan taloudelliseen aikaan erilaisin tulo- ja menoarvioin sekä varautumissuunnitelmalla ja kulujen tarkistamisella vuonna 2025.

Varainhankintakeinot

Pääasialliset varainhankintakeinot vuodelle 2025 ovat:

- jäsen- ja verkostomaksut (tavoite 10 000 €)
- koulutusten osallistumismaksut (tavoite: 3 000 €)
- MAPPA.fi -palvelun ja ULOS-UT-OUTin mainosmyynti sekä muu yhteistyö (tavoite: 10 000 €)
- hankkeistaminen (esim. säätiörahoituksen hakeminen) (tavoite: vähintään 24 000 €)

Järjestön lähimmät yhteistyökumppanit

- Teemme jatkuvasti aktiivista yhteistyötä Suomen muiden ympäristö- ja kestävän kehityksen kasvatuksen toimijoiden kanssa sekä LYKE-verkoston, MAPPA-palvelun että ULOS-UT-OUT-suurtapahtuman koordinoinnin ja ylläpidon kautta.
- *Keskeisimmät yhteistyökumppanit vuonna 2025:*
- **Koulutuksen tutkimuslaitos KTL/ Jyväskylän yliopisto:** ECF4CLIM-hanke, KEOT-hanke, vaikuttavuuden arviointi, MAPPA.fi
- **LUOMUS / Suomen lajitietokeskus:** kansalaishavainnoinnin kehittäminen, hankeyhteistyö, viestinnällinen yhteistyö, MAPPA.fi, LYKE-verkosto
- **Suomen ympäristökeskus SYKE:** hankeyhteistyö, FEO- ja PÖLYKOORDI-hankkeet, kansalaishavainnoinnin ja luonnontilan seurannan kehittäminen, viestinnällinen yhteistyö, MAPPA.fi, Suomen luonnon päivä
- **Suomen nuorisokeskusyhdistys ja seikkailukasvatusverkosto:** ULOS-UT-OUT, toiminnan kehittäminen, tapahtumat, LYKE-verkosto, MAPPA.fi
- **Suomen ympäristöopisto Sykli:** hankeyhteistyö, ULOS-UT-OUT, viestinnällinen yhteistyö, MAPPA.fi, LYKE-verkosto
- **Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi:** Kestävä koulu -yhteistyö, vaikuttamisyhteistyö, Vihreä lippu -ympäristöohjelma, tapahtumat, viestintä (mm. Ympäristökasvatus-lehti ja uutiskirje)
- **Ympäristökasvatuksen Pyöreä Pöytä** (FEE Suomen koordinoima laaja ympäristökasvatuksen verkosto): Kestävä koulu -yhteistyö, vaikuttamisyhteistyö, viestintäyhteistyö
- *Muut yhteistyökumppanit:*
- **Aalto-yliopisto:** hankeyhteistyö (oppimisen pelillistäminen ja arviointi)
- **Alueelliset ympäristökasvatuksen verkostot:** tapahtumayhteistyö, viestinnällinen yhteistyö, vaikuttamisyhteistyö
- **BMOL:** Kestävä koulu -yhteistyö, viestinnällinen yhteistyö, yhteistyö tapahtumissa, hankeyhteistyö, MAPPA.fi
- **Finlands Svenska Idrott:** ULOS-UT-OUT
- **Helsingin yliopisto:** OKL:n luontokoulupäivä, Suomen lasten metsäpäivä
- **Lapin yliopisto:** OKL:n MAPPA-opastukset
- **LUMA-keskus Suomi:** LUMA-neuvottelukunta, MAPPA.fi, LYKE-ohjausryhmä, kansalaishavainnointi, ULOS-UT-OUT
- **Luonto-Liitto:** vaikuttamisyhteistyö, MAPPA.fi
- **Metsähallituksen luontopalvelut:** Suomen luonnon päivä, LYKE-verkosto, ULOS-UT-OUT, MAPPA.fi
- **Natur och Miljö:** toiminnan kehittäminen, ruotsinkieliset palvelut, MAPPA på svenska, LYKE-verkosto
- **OAJ:** Kestävä koulu -yhteistyö
- **Sitra:** Suomen luonnon päivä
- **Suomen Latu:** hankeyhteistyö, Ulko-opet ry-yhteistyö, ULOS-UT-OUT
- **Suomen luonnonsuojeluliitto:** Suomen luonnon päivä
- **Suomen Metsäyhdistys:** ULOS-UT-OUT, Metsän oppimispolku

- **Suomen sydänliitto:** Suomen luonnon päivä
 - **Tampereen yliopisto:** Luontokoulupäivä, koulutusyhteistyö (Ympäristökasvatuskokeilut-kurssi)
 - **Jyväskylän yliopisto:** hankeyhteistyö, Linnut viestintuojina -sovellus
 - **WWF Suomi:** ULOS-UT-OUT, vaikuttamisyhteistyö, hankeyhteistyö, MAPPA.fi
 - **YLE luonto:** Suomen luonnon päivä, Linnut viestintuojina, MAPPA.fi
- Lisäksi MAPPA.fi-palvelussa on mukana yli 300 materiaalintuottajaa, verkostoidumme aktiivisesti sekä kotimaisissa että kansainvälisissä koulutustapahtumissa, ja kansainvälisiä vieraita käy tutustumassa luonto- ja ympäristökoulutoimintaan toimipisteissä. Teemme yhteistyötä myös valtionhallinnon, tutkimusorganisaatioiden ja edunvalvontajärjestöjen kanssa (mm. Opetushallitus, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Ympäristöministeriö, ELY-keskukset, Aluehallintovirastot, Valtioneuvoston kanslia (Kestävän kehityksen sitoumus 2050), SIRENE - monialainen ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen tutkimusverkosto, opettajaliitot).

3. Hankkeet ja muu toiminta

Yleisavustuksen lisäksi Lykkylällä on vaihtelevasti muulla rahoituksella toteutettavia hankkeita. Näihin on haettu erilaista ulkoista rahoitusta, kuten säätiörahoitusta. Vuonna 2025 liitto on päätoteuttajana MAPPA 10 ja Pölyttäjät viestintuojina -hankkeissa. Lisäksi olemme mukana Jyväskylän yliopiston kansainvälisessä CreaBirds -hankkeessa ja pienimuotoisesti Pohjoismaisessa yhteistyöhankkeessa Environmental Education and Nature interpretation in the Nordics. Lisäksi vuoden 2025 aikana valmistellaan seuraava ULOS UT OUT -suur tapahtuma Tampereelle. Tämä toteutetaan yhteistyökumppaneiden rahoituksella sekä erikseen haettavilla avustuksilla.

Ulos-Ut-Out 2026 -SUURTAPAHTUMA

Järjestyksessään neljäs ULOS-UT-OUT-tapahtuma toteutetaan laajapohjaisella yhteistyöllä 2026. Tapahtuma suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä mukana olevien järjestäjäorganisaatioiden omarahoituksella, osallistumismaksuilla ja tapahtumalle etsitään lisärahoitukseksi hankeavustusta.

Tavoitteet vuonna 2025

- Etsitään uusia yhteistyökumppaneita tapahtuman järjestelytoimikuntaan
- Etsitään rahoitusta
- Käynnistetään ohjelmahaku syksyllä/loppuvuodesta
- Tapahtuman toteuttajiksi ja osallistujiksi yritetään saada Pohjoismaisen luontokasvatusverkoston toimijoita

sekä Viron ympäristökasvatustoimijoita

myös

MAPPA 10 vuotta – tekijät esiin

MAPPA sai alkunsa vuonna 2013 Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liiton ja LYKE-verkoston aloittamassa ympäristökasvatuksen materiaalipankki-hankkeessa. Vuonna 2014 avattu verkkopalvelu on kasvanut kymmenessä vuodessa keskeiseksi valtakunnalliseksi ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen hakupalveluksi, jakamislustaksi ja monitoimiyökaluksi. Palvelu toimii opetuksen, varhaiskasvatuksen ja nuorisotyön suunnittelun työkaluna ja tukena – nykyään jo yli 300 julkaisijan tuottamat materiaalit, tapahtumat ja palvelut löytyvät sieltä keskitetysti, helposti ja nopeasti.

Uutta tutkimustietoa kestävyyskasvatuksesta ja ympäristöaiheista saadaan jatkuvasti. Opettajat ja kasvattajat tarvitsevat uudenlaista osaamista nopeasti muuttuvassa maailmassa. He tarvitsevat monitieteistä tietoa sekä vaikuttavia menetelmiä tukeakseen oppijoita kohti systeemistä ymmärrystä, jota tarvitaan yhteiskunnan kestävyysmurrokseen. Ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen laaja toimijoiden kenttä tarjoaa laadukkaita tukipalveluja ja materiaaleja kasvattajille, mutta näitä ole aina helppoa tunnistaa ja löytää kiireisen arjen keskellä.

MAPPA on 10 vuodessa osoittanut tarpeensa ja tässä hankkeessa kuratoidaan MAPPAn sisältöjä, parannetaan palvelun kattavuutta, lisätään tunnettuutta ja vaikuttavuutta sekä nostetaan esiin ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen jo olemassa olevat palvelut entistä helpommin opettajien ja kasvattajien löydettäväksi.

Hankkeeseen on haettu rahoitusta Ympäristöministeriöltä. Hanke toteutetaan vuosina 2024-25.

Hankkeen tavoitteena on lisätä alueellisen ja valtakunnallisen ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen palvelutarjonnan näkyvyyttä sekä nostaa esiin toimijoiden rooleja MAPPA.fi -palvelussa. Listataan ympäristökasvatuksen kentällä toimivien välistä synergiaa ja vaikuttavuutta, ympäristö- ja kestävyyskasvatuksen toimijoiden tunnettuutta opettajien, kasvattajien ja nuoriso-ohjaajien keskuudessa sekä opettajien, kasvattajien ja nuoriso-ohjaajien ymmärrystä ja tietoisuutta kestävyysosaamista vahvistavien tietojen, taitojen ja asenteiden monialaisesta ja läpileikkaavasta luonteesta. Helpotetaan opettajia ja kasvattajia löytämään parhaat käytännöt ympäristö- ja kestävyyskasvatukseen hektisen arjen keskellä. Vahvistetaan opettajien ja oppijoiden systeemistä ymmärrystä luontokadon ja ilmastokriisin syistä ja ratkaisuista.

Toimenpiteet:

10-vuotisjuhlavuoden webinaarit ja viestintä: MAPPA.fi-palvelun avaamisesta on kulunut syksyllä 2024 tasan 10 vuotta. Juhlavuodelle **laaditaan viestintäsuunnitelma** sekä **järjestetään kaksi juhlawebinaaria**, joista toisessa kohderyhmänä on MAPPAn tuottajatahot, ja toisessa käyttäjät (opettajat, kasvattajat ja nuoriso-ohjaajat). Lisäksi pitkin juhlavuotta **nostetaan näkyiin MAPPAn sisältöjä ja toimijoita MAPPAn etusivulla ja somekanavissa**

Käyttäjäkysely ja sisällöntuottajien kontaktointi: MAPPA.fi palvelun käyttäjille tehdään käyttäjäkysely, jolla kartoitetaan palvelun ja sen sisältöjen tärkeimmät kehittämiskohteet ja vahvuudet, mahdolliset puutteet, sekä muita

käyttäjien tarpeita. MAPPAan sisältöjä tuottaneet kartoitetaan ja kontaktoidaan. Kartoitetaan myös palvelusta puuttuvia toimijoita ja sisältöjä sekä esitellään MAPPAa uusille sisältöjen tuottajille.

Sisällön kuratointi, laatu ja laajentaminen: MAPPA.fi palvelun nykyinen sisältö käydään läpi, ja sisällöstä valitaan keskeiset ympäristö- ja kestävyyskasvatusta tukevat sisällöt sekä toimivimmat menetelmät ja käytännöt, joille tehdään perusopetuksen ja lukon opetussuunnitelmien perusteiden sekä GreenComp-osaamiskehityksen mukainen uusi osaamisperusteinen luokittelu. Mahdollinen vanhentunut sisältö poistetaan.

Tekninen kehittäminen: Järjestelmään **tehdään teknisiä korjauksia ja käytettävyyssparannuksia** käyttäjäpalautteen ja hankkeen aikana ilmenneiden tarpeiden perusteella

Neuvonta ja opastus:

Tuottajatahoille järjestetään **räätälöityä neuvontaa ja opastusta**. MAPPAan **kootaan esimerkkejä ja referenssejä** esim. hankkeille, alueellisille ympäristökasvatusverkostoille, opetuksen järjestäjille jne. Kehitetään toimintamalleja ja opastusta eri kohderyhmille ja laaditaan **lyhyet ”Näin käytät MAPPAa” ja ”Mikä MAPPA on” -videot**. Avainryhmien kuten verkostotoimijoiden ja keskeisten järjestötoimijoiden osalta **varmistetaan riittävä osaaminen toimia tiedonvälittäjänä** MAPPA-asioissa toimijoiden omille verkostoille.

Hankkeen tuloksena

- Ympäristökasvatusmateriaalien laatu paranee ja ne löytyvät MAPPAsta nykyistä kohdennetummin ja helpommin
- Ympäristökasvatuksen valtakunnalliset ja alueelliset palvelut ja verkostot löytyvät nykyistä kattavammin MAPPAsta, verkostojen ja toimijoiden välinen tiedonvaihto ja viestintä helpottuu.
- MAPPA löytää uusia käyttäjiä ja ympäristökasvatuksen palveluiden yleinen tunnettuus kasvaa
- Opettajan työ helpottuu, kun MAPPA:n hakutulosten relevanssi paranee
- Ympäristö- ja kestävyyskasvatussisällöt ja -menetelmät ovat nykyistä useammin ja kokonaisvaltaisemmin osana opetusta, kasvatusta ja nuorisotyötä
- Pitkäjänteinen MAPPA.fi -palvelun taustalla tehty toimijoiden välinen yhteistyö, yhteistyön voima ja vaikutukset saadaan näkyväksi.
- MAPPA.fi-palvelun käytettävyys ja ohjeistus paranee.
- Ympäristö- ja kestävyysaiheinen tieto kulkeutuu nopeammin tutkijoilta lapsille, nuorille ja heidän kanssaan toimiville aikuisille.

Crea+Bird

Hankkeen tavoitteena on auttaa kasvattajia yhteiskehittämään ja jakamaan uusia pedagogisia työkaluja ja menetelmiä luovaan kestäväan kehityksen kasvatukseen. Inspiraationa ja työn yleisenä teemana ja lähtökohtana käytetään lintuja, kytkien työ GreenComp kestävyysosaamisen tiekarttaan. Hankkeessa yhdistetään tieteellistä tietoa linnuista kulttuuriseen ulottuvuuteen (tarut, taide jne.) ja näin vahvistetaan luovia prosesseja opetuksessa sekä oppijoiden luontoyhteyttä.

Toimenpiteet:

CREA+BIRD hankkeessa kerätään, vertaillaan ja yhteiskehitetään pedagogisia menetelmiä, joilla edistetään kestävyyskasvatusta. Hankkeessa hyödynnetään yhteistoiminnallisen ja osallistavan toiminnan tutkimuksen menetelmiä, joiden tarkoituksena on voimaannuttaa opettajia ja kasvattajia ja oppijoita, rikastuttaa heidän oppimiskokemuksiaan sekä motivoida aktiiviseen osallistumiseen kestäväan kehityksen edistämiseksi. Hankkeeseen osallistuu 20 tutkijan ja ympäristökasvattajan työryhmä, 16 opettajaa kouluista, 8 järjestötoimijaa ja siinä pyritään tavoittamaan noin 500 oppilasta. pyritään tavoittamaan

Tulokset:

1. Innovatiivisia pedagogisia menetelmiä yhdistämällä kulttuurista ja tieteellistä tietoa linnuista, tarkoituksena lisätä luovuutta kestävyyskasvatuksessa
2. Syvempi ymmärrys ekosysteemien toiminnasta sekä ihmisen ja luonnon yhteisvaikutuksesta
3. GreenComp tiekartan ja kestävyysosaamisen sisällyttäminen opetusmenetelmiin ja -tuokioihin.

4. Opettajankoulutuksen tehostaminen sisällyttämällä siihen kestävän kehityksen osaaminen
5. Yksilöiden, erityisesti opettajien ja opiskelijoiden, voimaannuttaminen aktiivisiksi kansalaisiksi, jotka ovat sitoutuneet edistämään vastuullisuutta

Hankkeen koordinaattorina toimii Jyväskylän yliopisto ja mukana on partnereita Romaniasta ja Sloveniasta sekä Suomesta. Mukana on yliopistoja, järjestöjä, opettajia ja luontokouluja myös Suomesta.

Pölyttäjät viestintuojina

Pölyttäjät viestintuojina -hankkeessa tuotetaan oppilaille ja opettajille helppokäyttöinen dynaaminen puhelimella toimiva oppimiskokonaisuus "Pölyttäjäretki", joka ohjaa tutkimaan lähiluontoa pölyttäjien silmin. Lajikortteihin kootaan yhteistyössä tutkijoiden kanssa tiedot tuntomerkeistä, elinympäristöistä ja elintavoista sekä lajeihin vaikuttavista ympäristömuutoksista sekä visualisointeja (karttaesityksiä ja kuvaajia) avoimista tietokannoista (Laji.fi) rajapintojen kautta esim. lajihavainnoista ja lentoajoista. Opetuskokonaisuutta käytetään MAPPA.fi palveluun kehitettävän Luontoretvikoneen kautta.

Projektiin valitaan muutamia kymmeniä yleisiä helposti tunnistettavia lajeja/lajiryhmiä pölyttäjähönteisistä (kimalaiset ja perhoset) sekä niille tärkeitä kasveja (mesikasvit ja perhostoukkien ravintokasvit). Valitaan myös erityisesti sellaisia lajeja, joiden esiintyminen kuvaa Suomen luonnon tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Mukaan otetaan niin runsastuvia kuin vähentyneitä lajeja, joiden kannan koon muutokset tuovat viestiä ympäristömuutoksista sekä mm. suojelutytön aikaansaannoksista.

Luontoretvikoneen avulla opettaja saa paikkakunnan ja retken ajankohdan mukaiset ehdotukset pölyttäjistä ja niille tärkeitä kasvilajeista, jotka oppilaiden on mahdollista havaita oppitunnilla järjestettävällä luontoretkellä.

Oppimiskokonaisuus laaditaan monipuoliseen käyttöön pääkohderyhmänä perusopetus, mutta siten, että se on sovellettavissa muillekin lapsi- ja nuorisoryhmille (vapaa-aika, lukio, varhaiskasvatus)

Pölyttäjät viestintuojina -hankkeen alkupisteenä on Linnut ympäristömuutosten viestintuojina -hanke, jossa kehitetyt tekniset ratkaisut ja toimintamallit laajennetaan tässä hankkeessa käsittämään lintujen lisäksi pölyttäjähönteisiä ja niiden hyödyntämiä kasveja

Opetusmateriaalista laaditaan opettajien koulutusmateriaali, opettajille ja tutkijoille järjestetään kehittämistyöpajoja ja opettajille koulutusretkiä. LYKE-verkoston luonto- ja ympäristökoulujen opettajia perehdytetään materiaalin käyttöön, jotta he voivat jatkossa kouluttaa opettajia, nuoriso-ohjaajia ja oppilaita sen käytössä. Oppimiskokonaisuus julkaistaan MAPPA.fi-palvelussa

Hanke toteutetaan yhteistyössä Suomen Ympäristökeskus SYKEN kanssa.

Hankeaika: 1.6.2024–31.5.2025